

בבית המשפט העליון

על"ע 4743/02
על"ע 10484/02
על"ע 10737/02
על"ע 9684/03
על"ע 9728/03
על"ע 738/04
על"ע 2025/04

כבוד השופטת א' פרוקצ'יה
כבוד השופטת מ' נאור
כבוד השופט י' עדיאל

בפני :

המערער בעל"ע 4743/02 ;
10737/02 ; 9728/03 ו-
2025/04 והמשיב בעל"ע
10484/02 ; 9684/03 ו-
738/04 :

עו"ד שמחה ניר

נ ג ד

המשיב בעל"ע 4743/02 ;
10737/02 ; 9728/03 ו-
2025/04 והמערער בעל"ע
10484/02 ; 9684/03 ו-
738/04 :

הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב-יפו

ערעורים וערעורים שכנגד על פסקי דינו של בית הדין
המשמעותי הארצי של לשכת עורכי הדין בתיקים : בד"א
88/01, בד"א 97/01 ; בד"א 13/02 ; בד"א 26/02 ; בד"א
76/02 ; בד"א 103/02 ; בד"א 23/03 ובד"א 24/03

ט"ז באלול תשס"ד (02.09.04)

תאריך הישיבה :

בעצמו

בשם המערער :

עו"ד עמוס ויצמן

בשם המשיב :

פסק-דין

1. לפנינו שבעה ערעורים המופנים נגד ארבעה פסקי-דין שנתן בית הדין המשמעתי הארצי של לשכת עורכי הדין (להלן - בית הדין הארצי) נגד עורך הדין שמחה ניר (להלן - המערער), על-פי קובלנות שהגיש הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל-אביב (להלן - הוועד המחוזי) בגין התנהגותו של המערער בפרשיות שונות. ארבעה מהערעורים הוגשו על-ידי המערער, ובהם הוא מבקש כי נורה על ביטול הקובלנות שהוגשו נגדו או לחלופין להסתפק בהרשעה ללא עונש, או בעונש סימלי. שלושת הערעורים הנותרים הוגשו על-ידי הוועד המחוזי, המבקש כי נחמיר בעונשים שהושתו על המערער. באחד מערעוריו אף מבקש הוועד המחוזי כי נורה על הוצאת המערער מלשכת עורכי הדין לצמיתות.

על"ע 4743/02

2. המערער ייצג נאשם בבית המשפט לתעבורה באשדוד. במועד הראשון לדיון, יום 26.11.98, התייצב המערער וטען כי נוכח כפירת מרשו באשמה, היה מקום לזמן עדי תביעה לאותה ישיבה. במהלך שנת 1999, המערער ומרשו לא התייצבו לישיבות שנקבעו בתיק. המערער הגיש הודעה לבית המשפט בה טען כי לנאשם בתיק תעבורה קיימת זכות שלא להתייצב. בית המשפט החליט כי על המערער להעלות טענותיו בדיון, וחרף זאת לא התייצב המערער לדיון שנקבע ליום 15.3.99. בישיבה שהתקיימה ביום זה, קבע בית המשפט כי נוכח כפירת הנאשם לא ניתן להרשיעו, ועל כן נקבע מועד לשמיעת פרשת ההגנה. המערער התייצב לאותו דיון, ביום 29.6.99, וויתר על הבאת ראיות. בסיכומים שבכתב טען המערער כי ייפוי הכוח שהוצג על-ידו לבית המשפט היה ייפוי כוח מוגבל, התקף מתחילת בירור האשמה בלבד. על כן, טען, היה צריך לזמן את מרשו אישית להמשך ההליך. באין הזמנה אישית כזו, בית המשפט לא קנה סמכות לשפוט את הנאשם, ובהיעדר ראיות תביעה - יש לזכות את מרשו. לבסוף הרשיע בית המשפט לתעבורה את הנאשם. במעמד הטיעונים לעונש טען המערער כי הכרעת הדין ניתנה ללא סמכות, כיוון שמרשו לא זומן כדין. טענתו נדחתה.

המערער ערער בשם מרשו לבית המשפט המחוזי והערעור נדחה, בין היתר, מהטעם הבא: "...הנימוק העיקרי לדחיית טענותיו של עו"ד ניר, הוא שאין להרשות הפיכת בית המשפט למגרש המשחקים הפרטי של עורך דין, הרוצה לספק את גחמותיו... הגשת ייפוי כוח לתיק בית המשפט, תוך השמעת טענה שבעצם ייפוי הכוח איננו תקף, והופעת עורך דין בשם נאשם, והשמעת טענה, מאוחר יותר - שעורך הדין

לא ייצג את אותו נאשם באותו זמן, ולכן הזמנה לנאשם באמצעותו איננה הזמנה, הינה עמדה מגוחכת שאין לקבלה".

3. בקובלנה שהגיש הוועד המחוזי יוחסו למערער בגין התנהגות זו עבירות של הפרת חובת נאמנות ומסירות ללקוח, זלזול ויחס של חוסר כבוד לבית המשפט והפרעה לבית משפט לעשות משפט, על פי סעיפים 2 ו-32 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) התשמ"ו-1986 (להלן - כללי האתיקה) וסעיפים 54, 61(1) ו-61(2) לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 (להלן - החוק או חוק לשכת עורכי הדין) וכן עבירה של התנהגות הפוגעת בכבוד מקצוע עריכת דין, על פי סעיף 61(3) לחוק.

4. בית הדין המשמעתי המחוזי של לשכת עורכי הדין (להלן - בית הדין המחוזי) נקבע (בתיק בד"מ 107/00) כי המערער עשה שימוש לרעה בהליכי בית המשפט, והעלים מבית המשפט קיומן של הגבלות בייפוי הכוח, תוך שהוא ממשיך ליצור מצג כמי שמייצג את הנאשם. בית הדין ציין, כי מתן יפוי כוח מוגבל לישיבה אחת יש בו, כשלעצמו, הפרעה והכבדה על עשיית המשפט. אולם, הדגש בהתנהגותו של המערער, ציין בית הדין, אינו רק בייפוי כוח זה, אלא בעובדה כי המערער העלים מבית המשפט ומהצד השני את טענתו כי מדובר בייפוי כוח מוגבל, בודעו כי העלמה זו מביאה לקביעות חוזרות ונשנות של דיונים, וכי בית המשפט רואה בו סניגור בעל יפוי כוח. חרף זאת, נקבע, הסתיר המערער טענתו כי אין ברשותו יפוי כוח והמתין לשלב הסיכומים או הטיעונים לעונש, כדי להעלות טענות בדבר אי זימון כדין, כביכול. עוד נקבע, כי התנהגותו של המערער, אשר לא הופיע לשלושה דיונים רצופים, הביאה לאבדן זמנו של בית המשפט ושל בא-כוח התביעה. פעולות אלו אף מנעו מלקוחו של המערער, כך נקבע, ייצוג הולם, שכן המערער כלל לא הביא ראיות לתמוך בהן את כפירת מרשו בכתב האישום, ואף לא ביקש לחקור בחקירה שכנגד את עדי התביעה. על כן הורשע המערער בעבירות בהן הואשם. בנוסף על עבירות אלו הורשע המערער גם בעבירה על סעיף 26 לכללי האתיקה, שעניינו גילוי יחס חברי לחבר למקצוע, על אף שעבירה זו לא צוינה בקובלנה (זאת, מכוח סמכותו של בית הדין המשמעתי, על-פי סעיף 40 לכללי לשכת עורכי הדין (סדרי הדין בבתי הדין המשמעתיים), תשכ"ב-1962, להרשיע נאשם בשל כל אחת מן העבירות שנתגלו מן העובדות שהוכחו בפניו).

בגין הרשעה זו גזר בית הדין המחוזי על המערער ארבעה חודשים של השעיה בפועל, והפעיל שני עונשי השעיה על תנאי שהיו תלויים ועומדים נגד המערער בכד"מ 149/94 (שישה חודשי השעיה על תנאי) ובכד"מ 161/97 (שמונה חודשי השעיה על

תנאי). עונשי ההשעיה המותלים הופעלו בחופף זה לזה, ובמצטבר לעונש ההשעיה שנגזר על המערער בתיק זה, כך שתקופת ההשעיה הכוללת שהוטלה על המערער עמדה על 12 חודשי השעיה בפועל. נקבע, כי המערער ירצה תקופת השעיה זו לאחר שיסיים לרצות כל עונש אחר של השעיה בפועל המוטל עליו, נכון ליום מתן גזר הדין. בנוסף, נגזרו על המערער 12 חודשים של השעיה על תנאי למשך שלוש שנים, וכן הוטל עליו קנס בסכום של 7,500 ש"ח והוצאות משפט לטובת לשכת עורכי הדין בסכום של 7,500 ש"ח.

5. המערער והוועד המחוזי ערערו על פסק הדין. בית הדין הארצי דחה את שני הערעורים (בתיקי בד"א 13,26/02). ערעורו של המערער נדחה בנימוק "כי במקרה שלפנינו נחצה הגבול שבין ייצוג עניינו של הלקוח לבין ייצוגו בדרך שיש עמה הפגנת זלזול והתרסה כלפי השופט היושב בדין", אף שבית הדין לא פקפק "בכנות כוונתו של המערער לייצג את עניין לקוחו נאמנה". יחד עם זאת, נוכח העובדה כי יפוי הכוח נשוא הדיון לא הוצג לפני בית הדין המחוזי, קבע בית הדין הארצי כי יש לזכות את המערער מהפרות החובות הקבועות בסעיפים 54 ו-61(3) לחוק לשכת עורכי הדין. את העונש שגזר בית הדין המחוזי על המערער הותיר בית הדין הארצי על כנו, משלא מצא בנימוקי מי מהצדדים סיבה המצדיקה התערבות בו.

6. על"ע 4743/02 הוא ערעורו של המערער על פסק הדין של בית הדין הארצי. ראשית טוען המערער, כי לא נטען ולא הוכח שהוא היה עורך דין במועד ביצוע המעשים המיוחסים לו. שנית, טוען הוא, פעולתו נבעה מ"כוונות טהורות" לשרת את הלקוח על הצד הטוב ביותר, ולא נמצאה לו כל דרך אחרת לעשות כן. שלישית, בניסוח יפוי הכוח נשוא פסק הדין, ביקש המערער להתמודד עם נוהל פסול, לטענתו, המשמש בידי בתי המשפט והתביעה ככלי להפעלת לחץ על נאשם בתיק תעבורה שביקש לכפור באשמה: על פי הטענה, לפי הטופס המופיע בתוספת לתקנות סדר הדין הפלילי, תשל"ד-1974, כלשונו במועד הרלוונטי, נאשם בתיק תעבורה מוזמן "לביורר האשמה" בבית המשפט, היינו: לשמיעת ההוכחות. זאת, להבדיל ממשפטים פליליים, בהם מוזמן הנאשם קודם לשיבת "הקראה". אולם בפועל, טוען המערער, הנוהל המקובל הוא לקיים ישיבת "קדם משפט פלילי" הנקראת "הקראה", ורק אחריה מוזמן הנאשם לשיבה אחרת לצורך "ביורר האשמה". לטענת המערער, דרך זו מביאה נאשמים רבים להודות באשמה, למרות שהיה בכוונתם לנהל משפט. הדבר אף חוסך מהתביעה את הצורך להכין חומר ראיות להגשת האישום, שכן רק אחרי ההקראה, ובהתאם למה שהתביעה "משיגה" שם, היא פועלת לאיסוף הראיות. לעומת זאת, נטען, הנאשם נושא בהוצאות רבות בעטיו של נוהל זה, ביניהן שכרו של עורך דינו, יום העבודה של הנאשם

והוצאות נסיעה, הוצאות אשר לרוב עולות על סכום הקנס. על כן, כאשר סניגור מופיע בבית המשפט ובידו ייפוי כוח התקף מהשלב של "בירור האשמה" בהתאם לנוסח ההזמנה, ובית המשפט עומד על כך שהמשפט יתנהל משלב קודם יותר, אין ברירה, לדעת המערער, אלא להמציא לנאשם הזמנה חדשה ל"הקראה". נאשם אשר יקבל זימון כאמור, יבחר לו את הדרך הנכונה לפעול; למנות מחדש את הסניגור, להתייצב למשפט בעצמו, או לא להתייצב ולהיחשב כמי שהודה בעובדות. המערער מוסיף, כי הוא לא היה חייב לחשוף בפני בית המשפט את העובדה שתחילת תוקפו של ייפוי הכוח היא מאוחרת יותר, משום שכל עוד זו לא החלה, אין הוא משמש כסניגור. ובנוסף, כדי להשיג את המטרה הלגיטימית של קבלת החלטה שיפוטית בדבר משמעותה המשפטית של ההזמנה "לבירור האשמה", לא רק שהמערער לא היה חייב לחשוף את הדבר, אלא שהדבר אף היה אסור עליו, לטובת מרשו. אשר לעונש, טוען המערער, כי לאור קביעת בית הדין בדבר כנות כוונתו לייצג את עניין לקוחו נאמנה, אפילו אם ההרשעה הייתה כדין, מן הדין היה לבטל את כתב האישום ולחלופין להסתפק בהרשעה ללא עונש או בעונש סמלי.

7. אין בידי לקבל את טענותיו של המערער. טענת המערער כי לא נטען ולא הוכח כי הוא היה עורך דין בעת ביצוע המעשים, איננה נשמעת מפיו לראשונה. טענה זו הועלתה על ידו אף בעל"ע 3954/03 עו"ד שמחה ניר נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב-יפו, פ"ד נז(5) 844. באותו עניין, התבטא המערער בחוסר כבוד כלפי ראש ההוצאה לפועל, במכתבים ששלח אליו. וכך נקבע מפי השופט א' א' לוי:

"כאמור, טען המערער כי בקובלנה לא נאמר, וממילא לא הוכח, כי היה עורך דין בעת האירועים. טענה זו נדחתה על-ידי בית-הדין הארצי כטענת סרק, וסבורני כי היה נכון להגדירה כך, ולו מן הטעם שמדובר בטענה מקדמית מובהקת, שהיה נכון להעלותה בפני בית-הדין המחוזי, אך המערער, מטעמיו, בחר שלא לעשות זאת. אך לא רק המחסום הפורמלי עומד בדרכו של המערער, אלא בעיקר העובדה ששני מכתביו לראש ההוצאה לפועל נכתבו על נייר הנושא את שמו ובתוארו כעורך-דין. זאת ועוד, ממכתבו לוועדת האתיקה מיום 1.9.2002 עולה בבירור כי המערער רואה את עצמו כחבר לשכת עורכי הדין, ועל רקע זה הוא ביקש את הגנתה, ובלשונו: '... יש לזכור כי לשכת עורכי-הדין היא הגילדה המקצועית של עורכי-הדין, אשר המחוקק ייעד לה את התפקיד להגן על חבריה, כאשר הם מקיימים את תפקידם הלגיטימי'. ולא נהיר לי על רקע כל אלה, מדוע נדרש המערער לקו הגנה זה גם בהליך שבפנינו" (שם, בע' 852).

דברים אלה יפים אף לענייננו. המערער לא התייצב לדיונים שקיים בית הדין המחוזי. תחת זאת הודיע כי הוא איננו מתכוון להופיע לישיבה, אך הגיש מספר הודעות ובקשות. לבסוף הודיע בכתב כי הוא מוותר על זכותו להתגונן, ולאחר מכן הודיע כי הוא מוותר גם על זכות טיעון לעניין ההרשעה. אם רצה לטעון כי יסוד מיסודותיהן של העבירות - היותו עורך דין - לא נטען ולא הוכח, היה עליו, כפי שנקבע בעל"ע 3954/03 הנ"ל, להעלות טענה זו כטענה מקדמית בבית הדין המחוזי. בנוסף, המערער חתם כעורך דין על מסמכים שונים בתקופה הרלוונטית: הודעות שונות שהוגשו לבית המשפט לתעבורה באשדוד במסגרת התיק הנדון, סיכומים מטעם מרשו של המערער באותו תיק וכן מכתב למנכ"ל הוועד המחוזי. נוכח כל זאת יש לדחות טענה זו של המערער.

8. טענה נוספת שמעלה המערער, היא כאמור, כי בניסוח ייפוי הכוח באופן שתואר לעיל, הוא ביקש להביא לתיקונו של מצב דברים שבו נאשם בתיק תעבורה מוזמן לישיבה לבירור האשמה, בלא שהתביעה מכינה לקראת ישיבה זו, מבעוד מועד, את ראיותיה, מה שמביא לכך שחלק מהנאשמים מודים באשמה רק כדי לחסוך את אובדן הזמן הכרוך בדיונים נוספים. וזאת - לפי הטענה - כאמצעי לחץ על הנאשם, כדי שיחזור בו מכפירתו באשמה, ו"יקל" בכך על התביעה ועל בית המשפט.

אין לקבל גם טענה זו. אף אם נניח כי נכונה טענת המערער, ואכן מדובר בנוהג פסול (ראה ע"פ 1556/90 בארי נ' מדינת ישראל, פ"ד מה(1) 705; ע"פ 3583/94 לעדן נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(5) 793), עדיין אין להסכים עם הדרך בה בחר המערער כדי להביא את בית המשפט לומר את דברו בעניין זה. ניסוח מגביל של ייפוי כוח, המוסתר ביודעין מבית המשפט, תוך יצירת מצג כלפי בית המשפט כי הנאשם מיוצג על ידי המערער וניסיון להתכחש למצג זה בשלב הסיכומים, על ידי העלאת הטענה בדבר היעדר ייצוג, איננו יכול להתקבל כדרך לגיטימית להעלאת הטענה. מה גם, שהמערער הופיע לדיון הראשון בשם מרשו, חרף טענתו כי באותו מועד טרם נכנס לתוקפו ייפוי הכוח. התנהגות זו של המערער עולה כדי הטעייה מודעת ומכוונת של בית המשפט לסבור כי הלקוח ייפה את כוחו של עורך הדין לייצגו בכל שלבי המשפט.

9. המערער טוען שיש לזכותו מהאישומים שכן הוא פעל בתום לב לטובת לקוחו. הוא מציין שגם בית הדין הארצי ציין בפסק דינו, כי הוא אינו מפקפק בכנות כוונתו של המערער לייצג את לקוחו נאמנה. לגישתו של המערער, "כאשר עורך דין עושה את

אשר הוא עושה בכוונות טהורות - הדבר לעולם אינו יכול להיחשב כעבירת משמעת גם אם עורך הדין שגה בפרשנותו את הדין אשר הנחה אותו בניהול המשפט".

10. בהיבט זה - של האינטרס הצר של הלקוח - אני מוכן להניח, לזכותו של המערער, שהתנהגותו לא פגעה בלקוח. בעניין זה לא הוצגו לפני בית הדין ראיות המצביעות על כך שבפועל התנהגותו של המערער פגעה בלקוח. בנסיבות אלו, אין לשלול את האפשרות של לקוח לא הייתה הגנה של ממש בפני האישום, ומבחינתו, התנהגות המערער לא פגעה בסיכוייו לזכות במשפט.

אולם, בכך בלבד, אין כדי לסייע למערער. שכן, העבירות בהן הורשע לא נסבו אך על ייצוג נאמן של הלקוח. תקנות 2 ו-32 לכללי האתיקה, כורכות את הייצוג הנאמן של הלקוח עם התנהגות נאותה כלפי בית המשפט. כך, כלל 2 לכללי האתיקה, קובע כי עורך דין ייצג את לקוחו בנאמנות, במסירות, ללא מורא, תוך שמירה על הגינות, על כבוד המקצוע ועל יחס כבוד לבית המשפט; כלל 32 לכללי האתיקה קובע, שעורך הדין ישמור, בעמידתו לפני בית המשפט, על יחס כבוד לבית המשפט, תוך הגנה על זכויות לקוחו בהגינות, במסירות ותוך שמירה על כבוד המקצוע.

כפי שנקבע בעל"ע 7892/04 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל-אביב-יפו נ' עו"ד יהונתן בוטח (טרם פורסם), "הטעם העיקרי להעמדתן של שתי החובות זו-בצד זו הוא, שאלו הן שתי החובות העיקריות המוטלות על עורך הדין בהופיעו לפני בית-משפט" (סעיף 11 לפסק דינו של המישנה לנשיא, השופט מ' חשין). עורך הדין אמנם חייב בנאמנות ללקוח, אך בצד הנאמנות ללקוח הוא חייב לשמור על כבוד המקצוע, על יחס כבוד כלפי המשפט, ועל חובתו לסייע לבית המשפט לעשות משפט. ככלל, אין סתירה בין החובות. להיפך, "מי שאינו מסייע לבית המשפט להשליט צדק, אינו מסייע אף לשולחו; אדרבא - הוא מזיק לו" (בג"ץ 29/52 מנזר סנט וינסנט דה פאול נ' מועצת עיריית תל אביב-יפו, פ"ד ו 670, 675-676, וכן ראה ג' קלינג אתיקה בעריכת דין (תשס"א) 349-351). עורך דין יוכל לתת למרשו ייצוג הולם, רק אם יהא נאמן לערכי הגינות, הוגנות, יושר, אמירת אמת, נימוס וכבוד לזולת (בג"ץ 4495/99 הסניגוריה הציבורית המחוזית (תל-אביב והמרכז) נ' ועדת הערר לפי סעיף 12(ד) לחוק הסניגוריה הציבורית, תשנ"ו-1995, פ"ד נג(5) 625, 631-632; ע"א 6185/00 עו"ד מאהר חנא נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(1) 366, 380-381). אולם, "פעמים מתחוללת התנגשות בין שתי החובות" (על"ע 7892/04 לעיל). בהתקיים התנגשות כזאת, "חובתו (ההיפותטית) של עורך דין כלפי מרשו וחובתו כלפי בית המשפט - חובתו כלפי בית המשפט נעלה ועדיפה" (ע"א 6185/00 לעיל, בע' 382).

על כן לא ניתן לקבל את טענת המערער, כי חובתו כלפי הלקוח מצדיקה יחס של חוסר כבוד כלפי בית המשפט. הטעיית בית המשפט על-ידי יצירת מצג לפיו המערער מייצג את לקוחו במשפט על כל שלביו, והתנערות חלקית מהייצוג בשלב הסיכומים, יש בה משום גילוי יחס של חוסר כבוד בוטה מצד המערער כלפי בית המשפט. משכך, אף אם אניח שהיה במעשה זה כדי להועיל ללקוח - ואינני מניח זאת - אין מנוס מהרשעת המערער בעבירות בהן הרשיעו בית הדין הארצי.

11. אין לקבל גם את הטענה ש"כאשר עורך דין עושה את אשר הוא עושה בכוונות טהורות - הדבר לעולם אינו יכול להיחשב כעבירת משמעת גם אם עורך הדין שגה בפרשנותו את הדין אשר הנחה אותו בניהול המשפט".

אכן, עבירת משמעת מחייבת קיומו של יסוד נפשי. לעניין זה נקבע:

"עבירה לפי חוק לשכת עורכי הדין היא עבירה משמעתית, אולם הן מבחינת המרכיבים של המחשבה הפלילית והן מבחינת מידת הוכחתה, אין שוני בין הדין החל על עבירה מן השורה כמוגדר בדיני העונשין לבין עבירה משמעתית. "זדון" בדיני העונשין מתפרש באותו אופן בו מתפרש הזדון בעבירה משמעתית; ו"כוונה לרמות" - בשתי מערכות הדינים, זו העונשית הכללית וזו המשמעתית, מהותה ופרשנותה זהים. אין יסוד להנחה שמחשבה פלילית הנדרשת בדינים המשמעתיים לסוגיהם כאשר היא נדרשת, היא בעלת מהות או תוכן שונים או מופחתים מזו הנבחנת בהקשר העונשי הרגיל. במערכת המשמעתית יש כמובן איסורים דווקניים ויש והפסול עולה מעצם המעשה או המחדל; יש נסיבות בהן נבחנת התנהגותו של נושא משרה, בעל מעמד מקצועי או של מי שנמנה על מסגרת ארגונית פלונית על פי מראיתה או תוצאותיה; אולם, מקום בו נדרשת מחשבה פלילית, כגון בנסיבות בהן מואשם פלוני בהטעיה, במרמה או בהערמה ביודעין - אין תולים בו אשם אלא אם הכוונה האמורה הוכחה על פי המבחנים והמידה החלים בתחום דיני העונשין" (על"ע 757/94 הו"ד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב-יפו נ' עו"ד דן קרמזין (לא פורסם), פסקה 6 לפסק הדין).

לפיכך, מקובל עליי כי לשם הרשעתו של המערער נדרש קיומה של מחשבה פלילית בהקשרה האתי. מחשבה כזאת, כפי שנקבע בעל"ע 757/94 הנ"ל, "היא בעלת מהות או תוכן [שאינם] שונים או מופחתים מזו הנבחנת בהקשר העונשי הרגיל". משמע, הדרישה היא ל"מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה

לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה...", כלשונו של סעיף 20 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין).

אולם, עבירה אתית אינה דורשת קיומה של כוונה מיוחדת לפגוע בכבוד בית המשפט או בכבוד המקצוע (על"ע 2443/04 ואח' הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין נ' עו"ד ישראל בלום (לא פורסם), פסקה 55 לפסק הדין). מבחינה זו, העבירה האתית נבדלת מהעבירה של זילות בית המשפט לפי סעיף 255 לחוק העונשין, הדורשת יסוד נפשי של כוונה לפגוע במעמדו של השופט או כוונה לבזות את דרכי השפיטה.

במקרה שלפנינו, העבירות שיוחסו למערער הנן, כולן, עבירות התנהגות, שאינן דורשות קיומה של תוצאה, כחלק מיסודות העבירה. משמע, המערער היה צריך להיות מודע לטיב המעשה נשוא העבירות ולנסיבותיו. בית הדין אמנם לא פקפק "בכנות כוונתו של המערער לייצג את עניין לקוחו נאמנה". אך כוונה זו - להיטיב עם הלקוח - לא שללה את מודעותו של המערער לטיב המעשה ולנסיבותיו בכל הנוגע ליסודות האחרים של העבירות, שעניינן בחובה ליתן יחס של כבוד לבית המשפט ובשמירה על כבוד המקצוע (סעיפים 2 ו-32 לכללי האתיקה).

גם אם אניח לטובתו של המערער כי הוא סבר, בטעות, שמעשיו מותרים בהיותם לטובת הלקוח, או שכנות כוונתו לסייע ללקוחו, מכשירה את מעשיו, אין במחשבה זו כדי לפטור אותו מאחריות לעבירות האתיות שביצע. שכן מחשבה כזאת אינה מצביעה על מצב נפשי של היעדר מודעות ליסודות העובדתיים של מעשיו האסורים, אלא על מצב נפשי של היעדר מודעות לתוצאות המשפטיות של מעשהו. לשון אחר, המערער סבר, לפי טענה זו, כי המעשה האסור שעשה הנו מעשה מותר בשל כך שהדבר נעשה לטובת לקוחו. משהמערער לא ראה לנכון ליטול חלק בהליך שקיים בפני בית הדין המחוזי ולא העיד להגנתו, לא הונחה תשתית עובדתית גם לטיעון זה. בכל מקרה, הטיעון אינו יכול להתקבל מההיבט המשפטי, שכן מדובר בטעות שבדין. המערער אף לא טען לפנינו כי מדובר בטעות בלתי נמנעת באורח סביר (סעיף 34יט לחוק העונשין), ובכל מקרה, הגנה זו אינה יכולה לעמוד לו בנסיבות המקרה.

12. לאור כל האמור אני סבור שהרשעת המערער באישום זה בדין יסודה. אינני רואה לשנות אף מן העונש שהוטל על המערער. עונש של ארבעה חודשי השעיה בפועל, הינו עונש קל, בנסיבות המקרה ונוכח הרשעותיו הקודמות הרבות של המערער. על כן דעתי היא כי יש לדחות ערעור זה של המערער.

13. עניינם של ערעורים אלה בהתנהגותו של המערער במקרים שונים, בהם התבטא בלשון בוטה ובלתי מרוסנת כלפי פרקליטים מפרקליטות המדינה.

ביום 24.11.00 שלח המערער מכתב לאחת הפרקליטות בו כתב לה: "... כאשר המשכת בהפצת השקרים... עצימת העיניים שלך הייתה לידיעה ממש, ובכך הצטרפת גם את אישית למחנה השקרנים מדעת". במקרה אחר, במסגרת בקשה שהגיש המערער למחיקת תגובה מטעם המדינה בתיק שהתנהל בבית משפט זה, כתב המערער, בין היתר, כי הפרקליט מטעם המדינה "משקר במצח נחושה", ו"עשה מלאכתו רמייה". במקרה נוסף המערער הגיש לבית משפט זה בקשה בה כתב כי "המדינה ממשיכה להטעות את כב' ביהמ"ש"; "המדינה לא מגלה לנו כי... היא הלעיטה את בית משפט נכבד זה בשקרים, ורק בגללם היא זכתה במה שזכתה", ועוד.

14. בית הדין המחוזי קבע (בבד"מ 113/01) כי הדברים הללו נאמרו אך כדי לפגוע בצד שכנגד ולאיים עליו. התנהגות זו של המערער, נקבע, פוגעת בכבוד המקצוע ובציפייה הלגיטימית של הציבור מסגנונם ומדרך התנהגותם של עורכי הדין כלפי צדדים להליך השיפוטי ובכלל. על כן הורשע המערער בעבירות של חוסר דרך ארץ כלפי הצד שכנגד (סעיפים 23 ו-33 לכללי האתיקה וסעיף 61(2) לחוק), בהתנהגות בלתי חברית כלפי חבר למקצוע (סעיף 26 לכללי האתיקה), העדר יחס של כבוד לבית המשפט (סעיף 2 ו-32 לכללי האתיקה וסעיף 61(2) לחוק), עבירות של התנהגות הפוגעת בכבוד מקצוע עריכת הדין (סעיפים 53 ו-61(1) לחוק) ועבירה של התנהגות שאיננה הולמת את מקצוע עריכת הדין (סעיף 61(3) לחוק). בית הדין המחוזי ציין כי אין מדובר במעידה חד פעמית של המערער. מעשיו בתיק זה היו מכוונים ונעשו במודע. מעבר לכך, צוין, המערער הורשע בעבירות דומות בשורה של פסקי דין. במניין עבירות אלה ציין הוועד המחוזי כי בשנת 1979 הורשע המערער בגין הפצת כרוז בו השתמש בביטויים מעליבים נגד שופטי בית המשפט העליון; בשנת 1996 הורשע בגין התבטאויות מעליבות כלפי שופט בית משפט מחוזי, וכן בגין מתן תשובה שאינה אמת לבית המשפט בעניין ייצוג לקוח; בשנת 1999 הורשע המערער בגין כתבה שפרסם בירחון "אוטו", בה טען לקנוניה בין בתי המשפט לתעבורה לבין המשטרה, שנועדה להוציא מנאשמים הודאות שלא כדין. לבסוף צוין כי בשנת 2001 הושעה המערער בפועל מלשכת עורכי הדין בשל התבטאויות חריגות כלפי בית המשפט. על רקע כל אלו, ביקש הוועד המחוזי להחמיר בעונשו של המערער, ולהשעותו מהלשכה למשך חמש שנים.

בית הדין המחוזי סבר כי ראוי להחמיר עם המערער, אשר, לדברי בית הדין, "לשונו משתלחת ודרך דיבורו משפילה ומבזה". בית הדין הוסיף כי נראה שהמערער "אינו לומד ממקרה למקרה והוא ממשיך במצח נחושה להתבטא באופן גס כלפי בתי המשפט וכלפי חבריו למקצוע". יחד עם זאת סבר בית הדין המחוזי כי השעיה לתקופה של חמש שנים הינה עונש קיצוני מדי, תוך ששם לבו, בין היתר, למעמדו של חופש העיסוק כזכות חוקתית בשיטתנו, דבר המחייב בחינת חלופות עונשיות פוגעניות פחות, אשר יש בהן כדי להשיג את מטרת הענישה וההרתעה. לבסוף נגזרו על המערער שנתיים השעיה בפועל, השעיה על תנאי לתקופה של ארבע שנים, אם במשך שלוש שנים מעת שיחדש את חברותו בלשכת עורכי הדין יעבור המערער עבירה שעניינה התבטאות גסה ולשון משתלחת במסגרת עבודתו כעורך דין, וכן תשלום קנס בסך של 25,000 ש"ח.

15. בית הדין הארצי (בד"א 76/02) דחה את ערעורו של המערער על ההרשעה, אך לעניין העונש סבר כי "למרות לשונו המשתלחת של המערער, כפי שבאה לידי ביטוי גם בסיכום טענותיו בכתב, ולמרות שספק אם העונש יגרום למערער לשנות מדרכו - שהרי המערער משוכנע גם כיום כי לא היה כל פסול בהתבטאויותיו - יש מקום להפחית מעונש ההשעיה בפועל ולהעמידו על 9 חודשים. הקנס שהוטל על המערער מועמד על 10,000 ש"ח ועונש ההשעיה על תנאי שהוטל על המערער... יישאר בעינו".

16. על"ע 10484/02 שלפנינו הוא ערעורו של הוועד המחוזי על פסק דינו של בית הדין הארצי. הוועד המחוזי סבור, כי בית הדין הארצי טעה בהשיתו עונש קל על המערער, וכי היה עליו להשאיר על כנו את העונש שגזר בית הדין המחוזי. הוועד המחוזי מוסיף, כי המשיב הורשע בהרשעות קודמות רבות בעלות אופי דומה, ומכאן עולה כי המערער, ביודעין, אינו מתכוון לקבל על עצמו להתנהג בצורה הולמת. לדעת הוועד המחוזי, אינטרס הציבור והצורך לשמור על טוהר מחנה עורכי הדין, רמתו, שמו הטוב והאמון שהציבור והמוסדות רוחשים לו, מחייבים הרחקת המערער מלשכת עורכי הדין לתקופה ארוכה וממושכת, ולפחות לתקופה שגזר עליו בית הדין המחוזי.

17. בערעורו, על"ע 10737/02, טוען המערער כי כל הביטויים שיוחסו לו, והוגדרו כ"לשון ביבים" אינם אלא טיעונים עובדתיים טהורים והבעת דעות לגיטימיות. לטענת המערער, במכתבו אל הפרקליטה מפרקליטות המדינה בו כתב לה כי הצטרפה למחנה השקרנים מדעת, הוא העלה טענה עובדתית, ואין כאן כל שאלה של סגנון. ואולם, טוען המערער, בית הדין הארצי ביקש "לסתום פיות לטענות עובדתיות וערכיות אשר אינן

ערבות לאזניה של השררה", באצטלה של טענות בדבר "סגנון". גם בערעור זה שב המערער וטוען כי בכתב הקובלנה לא נטען כלל כי הוא היה עורך דין בזמן האירוע, כלומר - יסוד מיסודות העבירה כלל לא נטען ולא הוכח.

18. אף את טענותיו אלו של המערער יש לדחות. אם המערער ביקש להביא בדבריו עובדות כהווייתן, חובתו היא להציגן באורח מכובד ומרוסן. הצגת הדברים תוך שימוש בלשון בוטה ופוגענית איננה מתחייבת מעצם אמירת האמת. עליו להציג את טענותיו בדרך נאותה, התואמת את תפקידו, תוך שהוא מקפיד בכבוד חברו למקצוע ובכבוד בית המשפט. בכואנו לבחון אם התבטאויותיו של עורך דין, בכתב ובעל פה, מהוות עבירת משמעת, מקובל כי:

"...אין עלינו להכריע בשאלה, אם העובדות שמאחוריהן נכונות הן אם לאו. כל שעלינו לברר הוא אם ההתנהגות וההתבטאות חורגות ממתחם המותר לעורך דין..." (על"ע 4/88 הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב-יפו נ' עו"ד פלוני, פ"ד מג(3) 475, 483).

ובמקום אחר נקבע:

"בעניין שלפנינו, אף המערער אינו חולק על כך שהדברים שכתב אינם ערבים לאוזן האנשים אליהם כווננו, ובכך נקט לשון המעטה. אך טוען הוא כי 'אמת דיבר' ומתרעם על כי לא ניתנה לו ההזדמנות להוכיח דבריו. טענה זו לאו טענה היא. השאלה איננה נכונות תוכן הדברים שנכתבו, אלא הדרך והאופן בהם נכתבו ונטיבות כתיבתם. הדברים שנכתבו נוסחו בדרך בלתי הולמת, יש בהם משום הטחת עלבונות אישיים והם בלתי רלוואנטיים לנושא שבקשר אליו התנהלה חליפת המכתבים. במקרה כגון דא קיימת הקפדה יתרה על כשרותם של דברים" (על"ע 9/87 עו"ד דניאל ש' הופר נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל-אביב-יפו, פ"ד מה(2) 586, 590. ההדגשות במקור).

משמע, אמיתות הדברים (אם קיימת היא) אינה חזות הכל. חובתו של עורך הדין היא להקפיד על סגנון ראוי ועל לשון נאותה. כך למשל, במקרה בו נאשם עורך דין בכך שכתב לאדם "אתה שיקרת במצח נחושה ובנוכחות עדים", נפסק:

"...השאלה, אם דברים שאמר או כתב עורך-דין עומדים במבחן ההתבטאות וההתנהגות ההולמות עורך-דין, תלויה לא רק בתוכן הדברים. יש חשיבות גם לדרך בה נאמרים הדברים מבחינת סגנונם. חובתו של עורך-דין לפעול במסירות, בנאמנות וללא מורא עבור לקוחו אינה צריכה להביאו לומר את הדברים בלשון פוגעת ובלתי

מנומסת. לשונו וסגנונו של עורך-דין אינם יכולים להיות לשון וסגנון של שוק, ואל להם להיות מנוסחים בלשון פוגעת ומעליבה. כבודו של מקצוע עריכת הדין תלוי גם בכך שהדברים, הנאמרים ומושמעים על-ידי עורך-דין, יהיו מנומסים ומאופקים, ועל עורך-דין להימנע מלתת דרור לכעסו בלשון שאינה נקייה - בין נאמרת ובין נכתבת" (על"ע 9/89 עו"ד רמי יובל נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בבאר-שבע, פ"ד מד(1) 705, 707).

במקרים שנזכרו בקובלנה שהוגשה נגד המערער לא היה הכרח לעשות שימוש באותם ביטויים בוטים ופוגעים כדי שתובהר עמדתו של המערער. ואכן, בית הדין המחוזי קבע כי דברי המערער נאמרו אך כדי לפגוע בצד שכנגד. על כן, בדין הורשע המערער, שכן:

"... ההבדל בין הצגת דברים כהווייתם והחובה להגן על הלקוח ללא מורא ומשוא פנים, לבין התבטאות שלוחת רסן או פוגענית - הוא רב. וכבר נאמר ... כי 'רשאי הפרקליט להביע דברי ביקורת על חברו למקצוע, אך בכך כמובן אין כדי לשחררו מאחריות משמעתית לדיבורו ולכתיבתו, אם יסתבר לאחר מכן כי עבר על המידה ההולמת'" (על"ע 4/88 הנ"ל, בע' 483).

כפי שצוין בעניינו של המערער עצמו, "לחופש הדיבור אין ולא כלום עם החובה לנהוג באיפוק, להתבטא בצורה מרוסנת ובלשון פרקליטים סבירה. חופש הדיבור אין משמעותו דיבור חופשי מריסון עצמי..." (על"ע 9/87 לעיל, בע' 592. כן ראה על"ע 8838/00 עו"ד שמחה ניר נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב-יפו, פ"ד נו(2) 169, 172-173).

משמעות הדברים היא כי חופש הביטוי איננו מכשיר כל אימרה בלתי מרוסנת, במיוחד מקום בו הדובר (או הכותב) הוא עורך דין. כך הם פני הדברים, ביתר שאת, כאשר מדובר בהתבטאות במסגרת ה"גרעין הקשה" של מקצוע עריכת הדין (על"ע 1734/00 הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בת"א-יפו נ' עו"ד יורם שפטל (לא פורסם), פסקה 27 לפסק דינה של השופטת מ' נאור).

19. יחד עם זאת, אינני סבור כי עלינו להתערב בעונש שהוטל על המערער בפסק דינו של בית הדין הארצי, לא לקולא (כבקשת המערער) ולא לחומרה (כבקשת הוועד המחוזי). הוועד המחוזי ציין, כאמור, כי הרשעותיו הקודמות המרובות של המערער מלמדות כי הוא אינו מתכוון לשנות את דרכיו. על כך אוסיף, כי אף טענותיו של

המערער בערעוורו מעידות בו כי אין הוא מבין לאשורה את חומרת מעשיו, וכי עשוי הוא לשוב עליהם אף בעתיד. שכן, עיקר חיצו טענותיו של המערער בערעוורו מופנים נגד בית הדין הארצי שביקש, לטענת המערער, "לסתום פיות". משמע, המערער, לשיטתו, לא חטא, אך נרדף על ידי לשכת עורכי הדין באצטלה של טענות על "סגנון". אם כך סבור המערער, אף נוכח הרשעותיו החוזרות ונשנות, ברור כי אין כל מקום להפחית מעונשו, אשר איננו חמור במיוחד. עם זאת, עונש השעיה בפועל מן הלשכה לתקופה של תשעה חודשים אינו עונש קל, ומכל מקום אין המדובר בעונש החורג מרמת הענישה המקובלת, במידה המצדיקה את התערבותנו בו. דעתי היא כי יש להותיר עונש זה על כנו.

על"ע 9684/03 ועל"ע 9728/03

20. אף כאן נסב הדיון סביב הרשעת המערער בגין התנהגותו במספר אירועים שנדונו בארבע קובלנות נפרדות.

על שלושת האירועים הבאים הועמד המערער לדין משמעתי בתיק אחד, בד"מ 1/96: באירוע האחד, ייצג המערער נאשם בתיק תעבורה לפני השופט אבן-ארי בבית המשפט המחוזי בתל-אביב, בעניין פסילה מינהלית של רישיון נהיגה. לפני תחילת הדיון שהתקיים ביום 3.3.94 אמר המערער לבית המשפט "אני מנחש כי כבודו ידחה את הערר בנימוקים שנדחה הערר הקודם". כאשר נדחה הדיון בתיק, אמר המערער לשופט "אדוני עושה צחוק מהעבודה".

באירוע השני, ייצג המערער נאשם בתיק תעבורה בבית משפט השלום בפתח תקווה. המערער החתים את מרשו על ייפוי כוח שנוסח באופן שהגביל את המערער בפעולותיו כעורך דין; בין היתר, לא הוסמך המערער להשיב בשם מרשו על שאלה בבית המשפט, ולא הוסמך להתייחס לקבלת ראיות. המערער הגיש ייפוי כוח זה לבית המשפט, והסתמך על ההגבלות בו כדי להצדיק את סירובו להשיב לשאלת בית המשפט בדבר עמדת הנאשם לגבי קבילות הודאתו.

באירוע השלישי, המערער התבטא בצורה בוטה בהתכתבות עם פרקליטות המדינה, לאחר שחויב בהוצאות אישיות בבית המשפט לתעבורה באילת בשל העובדה שהורה למרשו שלא להופיע לדיון בניגוד להחלטת בית המשפט. בין היתר, כתב המערער במכתב מיום 3.4.94, בהתייחסו למכתב קודם ששלח אליו העוזר לפרקליטת המדינה דאז: "... מתאים לפקיד זוטר בלשכת ההוצל"פ, אשר לא סיים את השנה

הראשונה בפקולטה למשפטים..."; "אם ללא עזרת הבג"ץ... אינכם מסוגלים לרדת מהעץ"; "אם החותם עליו משמש רק פקיד, מדוע לא יכול לעשות זאת פקיד שאינו משפטן. האם קיימת אבטלה סמויה בקרב המשפטנים בפרקליטות המדינה?".

21. בתיק אחר, בד"מ 4/96, הועמד המערער לדין משמעתי בגין אירוע נוסף: בשנת 1994 הגיש המערער עתירה לבית המשפט הגבוה לצדק נגד שר המשפטים ונגד שופט התעבורה אפרים דורון, בעניין מינויו של האחרון לסגן נשיא בית המשפט לתעבורה בתל-אביב. באותה עתירה ציטט המערער מכתבים שכתב לשר המשפטים דאז, בהם ביקש למנוע את מינויו של השופט לסגן נשיא בית המשפט. במכתביו, המובאים כלשונם בגוף העתירה, כינה המערער את השופט, בין היתר, "אוטיסט", וכן כתב: "בשמי ובשם חברי אני מתחנן: הורידו אותו מהגב שלי, הורידו אותו מהגב של כולנו"; "האם המערכת לא מסוגלת להשתחרר בכוחות עצמה מהנטל הזה?"; "אני מתכונן להציגו כשקרן; כמעניק יחס של איפה ואיפה - עד כדי מעשי נבלה - לתביעה מחד, ולנאשם, מאידך"; "ואי-ההבנה הבסיסית שלו, יחד עם האטימות שלו...".

22. הדיון בשתי הקובלנות האמורות אוחד, וניתן בהן פסק דין אחד בבית הדין המחוזי. נפסק, כי מעמדו של עורך הדין כ- Officer of the Court, מחייב את עורך הדין להקפיד כי לא יהא בהתנהגותו כלפי בית המשפט פגם כלשהו. התנהגותו של המערער בעניין ייפוי הכוח שהוגש לבית המשפט, נקבע, אינה עולה בקנה אחד עם חובותיו אלו, ואף לא עם חובתו לשמור על טובת הלקוח. עוד נקבע, כי ייפוי כוח אלו, עומדים בניגוד לרוחן של הוראות החיקוק הבאות: סעיף 17 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן - חוק סדר הדין הפלילי), אשר קובע כי סניגור שהנאשם העמיד לעצמו לא יפסיק לייצגו כל עוד נמשך המשפט או הערעור שלשם הועמד, אלא ברשות בית המשפט; וכן - תקנה 473(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984, לפיה עורך הדין יכול להפסיק ייצוגו של לקוח רק ברשות בית המשפט שלפניו עומדת התובענה. על פי הוראות אלו, קבע בית הדין המחוזי, עורך הדין יוכל להפסיק את הייצוג רק ברשות בית המשפט, ולא יעלה על הדעת כי עורך הדין יגביל את ייצוגו לחלק מפעולותיו בישיבה מסוימת, כאשר הדבר פוגע הן בלקוח והן בבית המשפט. שיטתו של המערער, ציין בית הדין המחוזי, עלולה להביא למצב אבסורדי, בו יפסק ייצוגו של עורך דין באמצע דיון בפני בית המשפט, בשעה מסוימת. לכך, נקבע, אין להסכים, ובודאי שהדבר אינו עולה בקנה אחד עם מתן העזרה הנדרשת לבית המשפט. בית הדין המחוזי ציין כי ייפוי כוח אלו עלולים לפגוע גם בזכויותיהם הבסיסיות של הלקוחות, אשר ספק אם הבינו את המשמעות שבהגבלות בייפוי הכוח עליהם הוחתמו. לקוח סביר, קבע בית הדין המחוזי, לא יסכים להגביל מתן שירות על ידי עורך דין

"לפרקי זמן ולחלקיקי דיונים ולחלקי ישיבות", שכן הסכנה בהחלפת עורך דין, בין ישיבת בית משפט אחת לאחרת ובין כל פעולה אינה משרתת את האינטרסים הכלכליים והפרקטיים של הלקוח. בית הדין הוסיף, שגם לו דובר במקרה דנן בשיטה שהיא לטובת הלקוח, הרי כאשר קיימת סתירה בין טובת הלקוח לבין עזרה לבית המשפט, יש לאזן בין האינטרסים הסותרים. אשר להתבטאויותיו של המערער מצא בית הדין שהמערער השתמש בלשון בוטה, פוגענית, ובסגנון משתלח. בסופו של יום, הורשע המערער בעבירות על סעיפים 2 ו-32 לכללי האתיקה, ובעבירות על סעיפים 53, 54, 61(1), 61(2) ו-61(3) לחוק לשכת עורכי הדין.

23. לבד מהאירועים האמורים, עסקינן בשניים נוספים שהובאו לפני בית הדין המחוזי, גם הם עניינם בייפוי כוח שערך המערער והגיש בשני תיקי תעבורה שבהם ייצג נאשמים; האחד, בבית המשפט לתעבורה בכאר-שבע (נדון בתיק בד"מ 27/99), והשני - בבית משפט השלום בתל אביב (נדון בתיק בד"מ 72/96). גם ייפוי כוח אלה הגבילו מראש את סמכות המערער להשיב בשם לקוחותיו על שאלות שלא נרשמו בפרוטוקול, לקבל המצאות, או להגיע להבנות מסוימות.

24. בית הדין המחוזי דן במאוחד בשני קובלנות אלה. אף כאן נפסק כי שיטתו של המערער בניסוח ייפוי הכוח עומדת בניגוד להוראות החיקוק שנזכרו דלעיל. בית הדין המחוזי אמנם הכיר ברצון המערער להגן על לקוחותיו, אולם קבע כי שיטה זו לא רק שעלולה לפגוע בעניינם של הלקוחות, אלא שהיא אף פוגעת באינטרסים אחרים של מערכת המשפט. במקרים שהובאו לפני בית הדין, נקבע, בוזבז לריק זמנו של בית המשפט בעטייה של שיטת המערער. עוד נקבע, כי לקוח סביר לא יסכים למתן שירות על ידי עורך דין בצורה מגבילה כזאת. המערער הורשע בגין מעשיו בעבירות על סעיפים 53, 54, 61(1), 61(2) ו-61(3) לחוק לשכת עורכי הדין.

25. בבואו לגזור את עונשו של המערער, איחד בית הדין המחוזי את הדיון בארבע הקובלנות דלעיל. בית הדין ציין בגזר דינו כי "...אין הנאשם [המערער] בוחל בשום אמצעי. הוא אומר את שעל לבו, בצורה קשה וחריפה תוך שימוש במילים שאין הדעת סובלת, במיוחד כאשר הם מכוונים אל השופט היושב על כס המשפט תחת סמלה של המדינה ולצד דגל הלאום". וכן, כי "הוא עושה שימוש בייפוי הכוח שנתן לו מרשו, כך שלא ברור כלל לשם מה מצוי במקום עורך דין, שכן אסור לו, על פי ייפוי הכוח, להודות או לכפור או לשנות דברים או לשתוק...". בית הדין המחוזי הוסיף כי התנהגות המערער "...עוברת כחוט השני לאורך השנים ואין הוא מרפה. נראה כי הנאשם לא

שמע את שאמרו לו בתי הדין בעת שהרשיעו אותו...". אולם מאידך צויין, כי "...לא קל לגזור על הנאשם את העונש. מדובר באדם מבוגר, המאמין בצדקת דרכו ... ואשר מסונוור כנראה מרצונו להצליח עד שאין הוא רואה עד כמה הוא מזיק ופוגע במטרה". לבסוף נקבע כי "התנהגות כמו זו של הנאשם יש להוקיע ועליו, כמו על כלל ציבור עורכי הדין לדעת, כי על התנהגות שכזו יש לשלם מחיר". על המערער נגזרו העונשים הבאים: השעיה בפועל מחברות בלשכה לשישה חודשים, השעיה על תנאי לשנה, כשהתנאי הוא שהמערער לא יעבור עבירה מאלה בהן הורשע בתיקים הללו לתקופה של שנתיים. כן חויב המערער לשלם לקובל את הוצאות ההליך בסך 3,000 ש"ח, בשל התמשכות הדיונים לה גרם המערער.

26. הוועד המחוזי ערער על קולת העונש (כבד"א 88/01), ואילו המערער ערער הן על הרשעותיו בשני פסקי הדין והן על העונשים שהושתו עליו (כבד"א 97/01).

27. הערעור שהגיש המערער לעניין הרשעתו נדחה. בעניין ניסוח ייפוי הכוח, בית הדין הארצי הסתייג מהשקפתו של בית הדין המחוזי, שייפוי כוח זה אינו תואם את רוחם של סעיף 17 לחוק סדר הדין הפלילי ותקנה 473 לתקנות סדר הדין האזרחי. זאת, לשיטתו של בית הדין הארצי, משום שסעיף 17 לחוק סדר הדין הפלילי נועד להגן על האינטרס של הנאשם, ועל כן נאות בית הדין לבחון את טענת המערער כי ההגבלה בייצוג אינה פוגעת באינטרס זה. עם זאת נקבע, כי המערער לא שכנע כי המטרה של ההגבלה בייפוי הכוח היא בהכרח לטובת הלקוח, והדבר נראה לבית הדין כהתנצחות עם המערכת המשפטית, תוך לקיחת סיכון על חשבון הלקוח. החזקה היא, נקבע, שרק ייצוג מלא משרת את הלקוח. לבד מזאת קבע בית הדין, כי בית המשפט ומהלך הדיון התקין אינם ערוכים לסוג כזה של ייצוג חלקי. "מרחב התמרון היצירתי של עורך הדין וחובתו כלפי לקוחו תחום באינטרסים נוספים, ביניהם החובה כלפי בית המשפט". מקום בו מתנגשים האינטרסים, פסק בית הדין הארצי, יש לאזן ביניהם. בנוסף, כך נפסק, הפסול בייפוי הכוח של המערער "הוא בהיותו מניפולטיבי ומתחכם ... מטרתו האמיתית היא מתנצחת, היא ניסיון ל'חינוך' של המערכת, שהוא מייחס לה הרבה חוסר תום לב, וניסיון להכריח אותה להשתנות, בדרך של 'הבה נתחכמה'". ואם אכן נגועה המערכת, קבע בית הדין, יש להילחם בה בגלוי, בדרכים הקיימות, ולא ב"תרגילים".

בעניין התבטאויותיו של המערער ביחס לשופט דורון נקבע כי המערער בוחר להשתמש בסגנון החורג מן האיפוק המקובל, דבר שמגלה חוסר כבוד. יש כאן, נקבע, "מעין ניסיון 'להכריח' את מי שיש לו הכח להחליט, להגיע למסקנה המבוקשת". בית

הדין הארצי סרב לקבל את הדרך שנקט המערער "גם אם אפשר לרחוש הבנה לכעסיו של עו"ד ניר, וגם אם אין דרך אחרת להשיג את התוצאות שאליהן הוא חותר...".

אשר להתבטאות המערער כלפי השופט אבן-ארי נקבע, כי גם אם שופט מתנהג באופן המצדיק תחושה של אי-צדק, על חובת האיפוק והנימוס של עורך הדין לגבור, שאם לא כן - ייפגע כבוד בית המשפט פגיעה שאין לה תקנה. כן נקבע, כי על פי הפסיקה גם חופש הביטוי אינו מצדיק התעלמות מהמגבלות האתיות, וכי עורך הדין אינו יכול לקרוא דרור ללשונו. בעניין ההתבטאות בהתכתבות עם פרקליטות המדינה נקבע, כי אותה התבטאות הייתה על פניה מיותרת והתאפיינה בסגנון בלתי ראוי שאינו הולם את כבוד המקצוע.

גם הערעורים בעניין חומרת העונש נדחו. ערעור הוועד המחוזי נדחה, בנימוק כי הוועד לא שכנע כי בית הדין המחוזי חרג במידה בלתי סבירה מרף הענישה במקרים דומים. בית הדין הארצי סבר כי העונש שהוטל על המערער - השעיה בפועל לששה חודשים - איננו על פניו עונש קל באופן בלתי סביר ביחס למהות העבירות בהן הורשע המערער, שאינן עבירות של זדון או של שחיתות המידות, ואף נזק ללקוחות לא נטען ביחס אליהן. בית הדין הארצי סבר כי עצם ההשעיה בפועל על עבירות מסוג זה מגשימה באופן סביר את שיקול ההרתעה, המהווה חלק מתכלית הענישה המשמעתית. מטעמים אלה, לא מצא בית הדין הארצי להתערב בגזר הדין.

28. על"ע 9684/03 שלפנינו הוא ערעורו של הוועד המחוזי על פסק הדין של בית הדין הארצי. נטען בו, כי טעו בתי הדין בכך שלא השעו את המערער בפועל לתקופה ארוכה של שנים, אם לא לצמיתות. לטענת הוועד המחוזי, העבירות בהן הורשע המערער מופלגות בחומרתן ובכמותן. הוועד המחוזי מצייין, כי המערער לא הביע חרטה על התנהגותו, ולמעשה המערער סבור כי התנהגותו הולמת, וכי הוא נרדף בהעמדתו לדין. הוועד המחוזי סבור כי אינטרס הציבור הרחב והצורך לשמור על מעמדו של מחנה עורכי הדין, מחייבים את הרחקת המערער לצמיתות מלשכת עורכי הדין.

אף המערער משיג על פסק הדין של בית הדין הארצי (בעל"ע 9728/03). לטענת המערער, ניהול ההליך נגדו בבית הדין הארצי לא היה תקין; כתבי הקובלנה לא גילו עבירה לטענתו, בין היתר משום שלא נטען בהם, וממילא לא הוכח, כי המערער היה עורך דין בזמן ביצוע העבירות; העובדות הנטענות בקובלנה לא הוכחו, ובית הדין הסתמך על הרשעות קודמות שאף הן לא הוכחו. כן מוסיף המערער כי התנהגותם של

חברי בית הדין הייתה לא חברית, וכי הם טעו בסרכם לפסול את עצמם לאור התנהגותם בזמן עדותו הראשית של המערער. לדידו של המערער, לא היה כל רבב בהתנהגותו, כל שעשה היה בתום לב ו"לשם שמיים", ופסק הדין מהווה הפרה בוטה של חירותו המקצועית של עורך הדין ושל חופש הדיבור שלו. ייפוי הכוח המוגבל, נטען, אין בו דבר אשר נעשה שלא לטובת הלקוח, ואין בו דבר המונע מבית המשפט לעשות משפט כהלכתו. גם כאן חוזר המערער על טענתו כי מעשים שנעשו ללא זדון, כפי שקבע בית הדין הארצי, אלא במסגרת גישה עקרונית, אינם יכולים להיות עבירת משמעת, רק משום שהגישה העקרונית מוטעית לדעת בית הדין.

29. אף ערעור זה של המערער דינו להידחות. כאמור, המערער שב וטוען כי לא נטען בקובלנות כי הוא היה עורך דין בזמן ביצוע העבירות. לעניין זה כבר התייחסתי לעיל, וכאן אוסיף בקצרה כי המערער חתם כעורך דין, ולא רק כעותר, על העתירה שהגיש בעניין השופט דורון, ובכך העיד המערער על עצמו כי היה עורך דין בזמן הגשת העתירה. כך אף בעניין שלושת ייפוי הכוח שהגיש המערער לבתי המשפט השונים כמתואר בקובלנות, אשר המערער חתם עליהם כעורך דין לאימות חתימותיהם של מרשיו. טענת המערער בדבר העדר זדון נדחית אף היא, מהטעמים שהובאו לעיל, בהתייחס לטענה דומה שהעלה המערער בעל"ע 4743/02. יש לדחות גם את טענת המערער כי בית הדין הארצי הסתמך על הרשעות קודמות שלא הוכחו, ועל עונש מותנה שלא הוכח ולא היה בר הפעלה; המערער לא מפרט באילו הרשעות קודמות ועונש מותנה הוא מדבר, ועל כן לא ניתן לעמוד על טיבה של הטענה.

30. אשר לייפוי הכוח שיצר המערער, דעתי היא כי נוסחם עומד בסתירה להוראת סעיף 17(א) לחוק סדר הדין הפלילי. סעיף זה קובע כי "סניגור שהנאשם העמיד לעצמו לא יפסיק לייצגו כל עוד נמשך המשפט או הערעור שלשםם הועמד, אלא ברשות בית המשפט...". תכליתה של הוראה זו, כך נפסק, היא בין היתר:

"להבטיח לנאשם ייצוג רציף, יציב ונטול זעזועים ... [ו]הדרך הנאותה להשגת תכלית זו היא להבטיח שהפסקה בייצוג... תיעשה אך ורק במקום שבית המשפט מוצא כי יש לכך טעם ענייני המצדיק זאת והגנתו של הנאשם אינה מתקפחת" (בג"ץ 4689/94 עו"ד דן אבי יצחק נ' השופט יעקב צמח, פ"ד מח(5) 70, 84-85).

ובהמשך, באותו מקום:

"הוראתו של סעיף 17(א) מחייבת אפוא סניגור שלא לקבל על עצמו ייצוג נאשם במשפט פלילי אלא אם זה למשפט כולו; קבלת ייצוג ל'קטע' של משפט בלבד או הפסקת ייצוג לפני סיום המשפט טעונות רשות מבית המשפט ...

מקום שנאשם מינה לעצמו סניגור על מנת שייצג אותו במשפט והמשפט החל - אין הייצוג נפסק כל עוד המשפט נמשך, אלא ברשותו של בית המשפט; והגבלות בייפוי הכוח בהקשר זה הינן חסרות תוקף, ללא רשותו של בית המשפט... במשפט פלילי אין ייצוג למקוטעין, אלא - למשך המשפט כולו עד לסיומו..." (שם, בעמ' 87-88, ההדגשה במקור).

אכן, הוראת סעיף 17(א) מתערבת בחופש ההתקשרות של השולח [הלקוח] עם שלוחו [עורך הדין], אולם "התערבות זו מתחייבת מאופיו המיוחד של ייצוגו של נאשם בפלילים; ומחובתו של בית המשפט להבטיח את רציפותו ויציבותו של ייצוג כזה" (שם, בעמ' 86). על כן, הגבלת הייצוג לקטעי משפט או להפסקתו במשך הדיון היא אפשרית רק אם התקבלה רשות בית המשפט לכך (שם, בעמ' 89). לפיכך, סניגור אינו רשאי להפסיק את ייצוגו של הנאשם או להגבילו, שלא ברשות בית המשפט. באופן זה מוגן האינטרס של טובת הנאשם בקבלת ייצוג עקבי ומתמשך. ההנחה היא, כי מקום בו טובת הנאשם תהא דווקא בקביעת מגבלה מסוימת בייצוג או בהפסקת הייצוג כליל, ישקול זאת בית המשפט וייתן לכך את אישורו. על כן, אף אם יוכיח עורך דין כי הגביל את הייצוג לטובת הנאשם עצמו, לא יהא בכך כדי ליתן תוקף לאותה הגבלה, כל עוד לא נתבקשה, וממילא לא ניתנה, רשות בית המשפט לכך.

31. לאור האמור, ברור כי ההגבלות השונות בייפוי הכוח, כפי שנוסחו בידי המערער, אינן תקפות. בייפוי הכוח שהוגשו לבית משפט השלום בתל אביב ולבית המשפט לתעבורה בבאר שבע צוין כי "תוקפו המתמשך של ייפוי כוח זה תלוי בהסכמתו המתמשכת של מרשי". התניה כזו איננה תקפה, והיא עומדת בניגוד גמור להלכה שנזכרה לעיל, המתנה את תוקפה של התניה מעין זו ברשות בית המשפט. רשות כזו לא נתבקשה כאן מבתי המשפט, וודאי לא ניתנה. לאור הרציונאל העומד בבסיס סעיף 17(א), של מתן ייצוג יציב ומתמשך לנאשם במשפט פלילי, גם יתר ההגבלות המופיעות בייפוי הכוח, לרבות ייפוי הכוח שהוגשו לבית המשפט לתעבורה בפתח תקווה, אינן תקפות, והסכמת הלקוח להן אינה מעלה או מורידה לעניין זה. הגבלה לפיה "בא כוחי לא יהא מוסמך להשיב על כל שאלה אשר לא נרשמה תחילה...", או כזו שלפיה "לא יהא בא כוחי מוסמך להסכים לקבלתה של כל ראייה מטעם התביעה,

עד תום ראיות התביעה בשלב שלפני הכרעת הדין...", משבשת את מהלכו התקין של המשפט, ואף אינה עולה בקנה אחד עם מטרת ההגנה על הנאשם.

32. אולם, השאלה העיקרית העומדת לפנינו אינה השאלה האם ייפוי הכוח שערך המערער עומדת בדרישותיו של סעיף 17 לחוק סדר הדין הפלילי, אלא אם בעריכת ייפוי הכוח ובהגשתו לבית המשפט עבר המערער עבירת משמעת. בעניין זה מקובלת עליי השקפתו של בית הדין המחוזי כי שיטתו של המערער בניסוח ייפוי הכוח אינה עולה בקנה אחד עם החובה להושיט עזרה לבית המשפט. בית הדין המחוזי הזכיר בהחלטתו קביעה של ועדת האתיקה של הלשכה לעניין ייצוג חלקי בפלילים. בין היתר הובהר במסגרת אותה קביעה, כי "יתכנו גם מקרים בהם ניתן להגביל ייפוי כוח של עורך דין לשלב מסוים של המשפט בפני אותה ערכאה ובלבד ששלב זה ניתן להפרדה מיתר שלבי המשפט (הליכי המעצר או ההקראה) ועורך הדין לא יוגבל בייפוי הכוח לאותו שלב באופן שלא יאפשר לו מילוי חובותיו כלפי הלקוח וכלפי בית המשפט". קביעה זו היא מחודש ספטמבר 1997, לאחר מתן פסק הדין בבג"ץ 4689/94 הנ"ל, ועל פני הדברים, למעט במקרה של הגבלת הייצוג לשלב המעצר, היא איננה מתיישבת עם ההלכה שנפסקה שם. מכל מקום, ייפוי הכוח שניסח המערער אינם מתיישבים גם עם האמור בקביעת ועדת האתיקה, שכן המערער לא הגביל את הייצוג לשלב מסוים של המשפט אשר ניתן להפרידו מיתר שלבי המשפט, אלא יצר מגבלות השזורות לאורך ההליך כולו.

33. עם זאת, אני סבור שחומרתה של עבירה זו נופלת מזו שנדונה לעיל במסגרת על"ע 4743/02. שם הסתיר המערער במתכוון את קיומו של ייפוי הכוח מבית המשפט, וכך הטעה את בית המשפט ביודעין. במקרה שלפנינו, בית המשפט לא הוטעה. אולם גם כך, בית המשפט נאלץ להתמודד עם הפרעה בניהול המשפט שנגרמה עקב ייפוי הכוח הפסול. מכל מקום, בהתחשב בכך שזו הפעם הראשונה, ככל הידוע לי, בה נבחנו הגבלות מסוג זה שנקבעו בייפוי כוח בהליכים משמעתיים נגד עורך דין, לא הייתי גוזר על המערער, בגין הרשעה בעבירה זו בלבד, עונש השעיה בפועל. ואולם, בערעורים אלה, כאמור, נדונות עבירות נוספות שביצע המערער, שחומרתן רבה.

34. אף בעניין ההתבטאויות של המערער יש לדחות את טענותיו. התבטאויותיו כלפי השופטים בן-ארי ודורון, בעל-פה ובכתב, אינן יכולות להיחשב כנופלות בגדר חופש הביטוי של עורך הדין, וכבר התייחסנו לעיל לחובתו של עורך הדין להתבטא בלשון נקייה ומכובדת. אמנם, עורך הדין רשאי לפעול במטרה להביא לשיפורים הנדרשים,

לדעתו, במערכת המשפטית בה הוא פועל, לטובת לקוחותיו ולטובת הציבור בכלל. אולם, גם כאן, המטרה אינה מקדשת את האמצעים. על עורך הדין לכלכל צעדיו בהתאם לחובות ולגבולות שהותוו לו בדין, והוא איננו רשאי לפרוץ אותם על דעתו. שכן:

”אפילו במקרים, בהם יש לעורך-דין הערה מוצדקת כלפי בית המשפט, והיא נראית לו ראויה להישמע למען ההגנה על האינטרס של לקוחו, חובה היא לומר את הדברים בלשון מנומסת ולא פוגעת, ובעיקר שלא על-פי רמזים של צדייה או משוא פנים, כאשר אלה אינם קיימים. כדברי... השופט אלון...: השאלה בנדון דין אינה, מה יאמר עורך הדין, אלא איך יאמר את מה שצריך הוא לומר. ו'האיך' הוא לשון מנומסת ומאופקת, שיש בה כדי לשמור על כבוד האומר, על כבוד מי שהדברים נאמרים כלפיו ועל כבוד מקצוע עריכת הדין” (על”ע 4/82 פלוני נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל אביב-יפו, פ”ד לז(1) 70, 74-75, ההדגשות במקור).

בענייננו היה על המערער לפעול בדרכים מקובלות ולהתבטא בשפה מתאימה. מטרתו, גם אם היא מטרה לגיטימית, איננה מצדיקה את התבטאויותיו הבוטות. בית הדין הארצי אף ציין בפסק דינו מספר דרכי פעולה בהן יכול לבחור עורך דין: ”עוה”ד יכול לערער, הוא יכול לבקש פסילה, הוא יכול להתלונן לנציב תלונות השופטים, אבל גם אם אין בכל אלה כדי להועיל, הוא מצווה להתאפק, ולכבד את בית המשפט”.

טענת המערער לעניין הפגיעה בחופש הדיבור, אף היא דינה להידחות. וכבר נפסק לעניין זה כי:

”נתחלף לו למערער המלומד בין חופש הדיבור, שזכות יסוד היא לכל פרקליט ולכל אדם באשר הוא, לבין דיבור חופשי ממשמעת וריסון עצמיים, שאיסור יסוד הוא לכל אדם באשר הוא ובמיוחד לפרקליט” (על”ע 6/82 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ”ד לז(3) 164, 166-167).

ובהמשך פסק הדין נקבע:

”אכן, חובתו של עורך-דין לשמור בעמידתו לפני בית המשפט על יחס כבוד לבית המשפט... אין בה כדי למנוע הימנו לטעון טענות, שיש בהן משום דברי ביקורת ענייניים על בית המשפט ולגופו של דבר, אך תנאי-בל-יעבור הוא, שלשונו תהא מנומסת, ושסגנונו יהא מאופק..., ועל לשון פרקליטים מנומסת ומאופקת חייב הפרקליט להקפיד גם אם נדמה לו, כי מקום יש לקזז התנהגותו של בית המשפט כנגד התנהגותו שלו... כבודו של שופט היושב על מדין כבודו של בית המשפט

הוא, וכבודו של בית המשפט לב לבה של כלל המערכת המשפטית הוא, על כל ענפיה ושלוחותיה, לרבות מעמדם של פרקליטים וכבודם של עורכי הדין" (שס, בע' 168).

לאור כל האמור, יש לדחות אף ערעור זה של המערער.

35. אשר לעונש שהוטל על המערער - שישה חודשי השעיה בפועל מהלשכה - דעתי היא כי עונש זה איננו משקף את חומרת העבירות. מה גם שבהיעדר קביעה אחרת בפסק הדין, עונש זה ירוצה על ידי המערער בחופף לעונשי השעיה שהוטלו עליו בתיקים אחרים (סעיף 68ה(ב) לחוק לשכת עורכי הדין). התבטאויות כה חריפות ומשולחות רסן, בשלושה מקרים, כלפי שופטים היושבים על כס המשפט וכלפי פרקליטות המדינה, על רקע הרשעותיו הקודמות והרבות של המערער בתחום זה, בהצטרפן לעובדה כי המערער אינו מביע כל חרטה על מעשיו, היו ראויות, לדעתי, לתגובה עונשית קשה במידה ניכרת מזו שננקטה במקרה זה. אחזור ואתייחס לכך בהמשך.

על"ע 738/04 ועל"ע 2025/04

36. בערעורים אלה נדונה הרשעתו של המערער במעשים המתוארים בשתי קובלנות נפרדות שהגיש נגדו הוועד המחוזי. המערער הורשע בשני פסקי דין של בית הדין המחוזי, אך בערעורים עליהם - שהוגשו הן מטעם המערער והן מטעם הוועד המחוזי - נתן בית הדין הארצי פסק דין מאוחד.

37. בפסק הדין האחד של בית הדין המחוזי (בכד"מ 118/02) מתואר כי, בדומה לנזכר לעיל, המערער הגיש ייפוי כוח מגביל במסגרת ייצוג נאשם בבית המשפט לתעבורה בבאר-שבע. כן התברר בדיון שהתקיים ביום 28.11.01, שהנאשם בתיק התעבורה חתם על ייפוי הכוח מבלי שהבין את המגבלות שבו. עוד נקבע כי בדיון בבית המשפט התבטא המערער כלפי השופט שישב בדין בצורה בוטה וחסרת כבוד. בעניין זה טען המערער בפני בית המשפט, בין היתר, כי "ישנם שופטים שעושים את מלאכתה של התביעה..." "עושים יד אחת עם התביעה במידה זו או אחרת", ומעוותים את הפרוטוקול בכך ששואלים שאלות מבלי לרשום בפרוטוקול, או רושמים בפרוטוקול "את התשובות כאילו היו תשובות וולונטריות". בהתבטאותו כלפי השופט הייתה אף נימה של איום: "עם שופטים כאלה יש לי חשבון ואני לא מציע לכבודו להצטרף לשופטים אלה". בגין כל אלה הורשע המערער בעבירות של העדר יחס של כבוד לבית המשפט ופגיעה בכבוד בית המשפט (סעיפים 2 ו-32 לכללי האתיקה, וסעיף 61(2)

לחוק), הפרת חובת נאמנות ומסירות ללקוח והפרעה לבית המשפט לעשות משפט (סעיף 2 לכללי האתיקה, וסעיפים 54, 61(1) ו-61(2) לחוק), מעשים הפוגעים בכבוד מקצוע עריכת הדין והתנהגות שאיננה הולמת את המקצוע (סעיפים 53, 61(1) ו-61(3) לחוק). בית הדין המחוזי קבע כי נסיבות המקרה דומות לסיטואציות בהן נאשם המערער בעבר. אף הפעם, כך נקבע, בחר המערער להביע דיעותיו באשר לתפקוד השופטים בלשון בוטה וחסרת כבוד. בעניין זה הסתמך בית הדין המחוזי על נימוקי בית הדין בתיק בד"מ 113/01 שגם בו הורשע המערער, ושנזכר לעיל.

על המערער הושתו העונשים הבאים: עונש השעיה של שמונה חודשים, הפעלת עונש מותנה של השעיה ל-12 חודשים (שהוטל עליו בתיק בד"מ 107/00 שנדון בעל"ע 4743/02 לעיל), והכל מגמר כל ריצוי עונש אחר של השעיה בפועל, אם קיים. בנוסף, תשלום קנס בסך 10,000 ש"ח והוצאות באותו סכום שישולמו לוועד המחוזי.

38. בפסק הדין השני של בית הדין המחוזי (בתיק בד"מ 119/02) מתוארת התנהגותו של המערער במסגרת ערעור פלילי שהתנהל בבית משפט זה בפני מותב שכלל את השופט מ' חשין. ביום 4.11.01 הגיש המערער בקשה לפסילת השופט חשין. דברי המערער בבקשתו היו "בוטים, בלתי מרוסנים, בלתי מאופקים, מכפישים ומחוסרי כבוד לבית המשפט.. כלשון הוועד המחוזי בקובלנה. בין היתר, כתב המערער כך: "שאר הנסיבות, ואופן ניהולו של כב' השופט חשין את הדיון באותה רע"פ ... מעידים כאלף עדים כי כב' השופט חשין לא רוצה לשמוע דבר בעניין הנתון בלב ליבה של המחלוקת בערעור זה. לא רוצה לשמוע - כי הוא מצפצף על בני אדם, כהגדרתו הוא. לא רוצה לשמוע - כי הוא כבר נעול על פסק הדין. לא רוצה לשמוע - כי המשחק כבר מכור...". וכן: "על הצביעות ועל חוסר היושר האינטלקטואלי של כב' השופט חשין באותו המקרה ... הגיש הח"מ [המערער] תלונה לשר המשפטים...". השופט חשין דחה את בקשתו של המערער לפסילתו. המערער הגיש על כך ערעור, ובכתב הערעור חזר על הביטויים הבוטים. המערער הורשע על ידי בית הדין המחוזי בעבירות של העדר יחס של כבוד ופגיעה בכבוד בית המשפט (סעיפים 2 ו-32 לכללי האתיקה וסעיף 61(2) לחוק לשכת עורכי הדין), אי מתן עזרה לבית המשפט לעשות משפט (סעיפים 54 סיפא ו-61(1) לחוק), מעשים הפוגעים בכבוד מקצוע עריכת הדין (על פי סעיפים 53 ו-61(1) לחוק) ובעבירות של התנהגות שאינה הולמת את מקצוע עריכת הדין (סעיף 61(3) לחוק לשכת עורכי הדין).

בתיק זה נגזרו על המערער שנתיים השעיה בפועל במצטבר להשעיות קודמות, ארבע שנות השעיה על תנאי לתקופה של שלוש שנים לכל עבירה דומה, ותשלום קנס על סך 25,000 ש"ח לוועד המחוז.

עונש ההשעיה הכולל שנגזר על המערער בשני פסקי הדין עומד על 44 חודשים.

39. על פסק הדין הראשון הוגש ערעור לבית הדין הארצי רק מטעם המערער (תיק בד"א 103/02). על פסק הדין השני ערערו הן המערער (בתיק בד"א 23/03) והן הוועד המחוזי (תיק בד"א 24/03). בית הדין הארצי דחה את ערעוריו של המערער לעניין הרשעתו בשני פסקי הדין של בית הדין המחוזי, וכן את ערעור הוועד המחוזי לעניין קולת העונש שהושג על המערער בפסק הדין השני. נקבע, כי הדברים שכתב המערער בבקשת הפסילה של השופט חשין הם בוטים, גסים ו"קשים לעיכול". כן נקבע, כי אין המדובר כאן בשאלות של חופש הביטוי או בהבעת דיעה, אלא בדברים שיש בהם הוצאת לעז גרידא. את ערעור המערער על הרשעתו בפסק הדין הראשון דחה בית הדין הארצי מנימוקי בית הדין המחוזי. חרף זאת קיבל בית הדין הארצי את ערעורי המערער לעניין חומרת העונש; הוחלט להקל בעונשו כך שעונשי ההשעיה שנקבעו בשני פסקי הדין של בית הדין המחוזי (44 חודשים) ירוצו בחופף לעונש ההשעיה בפועל בן שלוש השנים שנגזר על המערער ואושר בתיק על"ע 3954/03 בבית משפט זה. הקלה זו בעונש, כך נקבע, הינה דרך ביניים המאזנת בין עליונותה של הזכות לחופש הביטוי, לבין ההרגשה שעורכי דין צריכים להחמיר עם עצמם, למען אמון הציבור.

40. הוועד המחוזי, המערער בעל"ע 738/04, טוען כי נוכח חומרת העבירות ונוכח הרשעותיו הקודמות והרבות של המערער, היה מקום להחמיר עמו יותר מאשר החמיר עמו בית הדין המחוזי. לטעמו של הוועד המחוזי, טעה בית הדין הארצי בסברו כי יש לאזן בין החובות המוטלות על המערער לבין חופש הדיבור. בכך, לדעת הוועד, התעלם בית הדין מהעבירות של הפרעה לבית המשפט לעשות משפט. חופש הדיבור של עורך דין, כך נטען, לא ייפגע אם יימנע מהכפשה וביטויים בוטים. לדעת הוועד, טעה בית הדין הארצי בהתעלמו מחשיבות חובותיו של עורך הדין כלפי בית המשפט.

לעומת זאת, טוען המערער בעל"ע 2025/04 כי נוסח ייפוי כוח לא רק שלא גרם נזק ללקוחו, ולא רק שהלקוח לא התלונן, אלא שהערכאות דלמטה לא הראו כל אפשרות שהגבלות אלו עשויות לגרום נזק ללקוח. אשר לאימרתו "על צביעות ועל חוסר היושר האינטלקטואלי של כב' השופט חשין" טוען המערער כי מדובר ב"מסקנה

המוצעת לקורא על פי העובדות אשר עליה היא מבוססת". טוען הוא, כי דבריו אלה, כפי שהם מובאים בפסק דינו של בית הדין הארצי, הוצאו מהקשרם.

המערער מוסיף, כי ישנם עורכי דין בכירים שמתבטאים באופן קיצוני יותר ממנו, אולם לא מועמדים לדין משמעתי. בהקשר זה נציין, כי בנוסף לארבעת ערעוריו שנדונו לעיל, הגיש המערער לבית משפט זה "בקשה למחיקת הקובלנות ולהגנה מן הצדק", בה טען כי יש למחוק את כל כתבי הקובלנה נשוא הערעורים, לפני שאלה יידונו לגופם. בבקשה זו חזר המערער בפירוט רב על טענותיו נגד לשכת עורכי הדין, גופיה ואישיה השונים. לטענתו, בניגוד למשפט הפלילי בו יש צורך בנסיבות מיוחדות או בטעמים מיוחדים כדי שתוחל הגנה מן הצדק, בדין המשמעתי אין צורך בנסיבות ובטעמים כאלה. בקשתו לביטול הקובלנות כהגנה מן הצדק מושתתת, בלשון המערער, "על התנהגותם השערורייתית המפלה של מוסדות הלשכה". טענתו היא, כי לשכת עורכי הדין נוהגת באופן מפלה בבחירתה בעורכי הדין המועמדים לדין המשמעתי. בעוד הלשכה נטפלת אל המערער, לשיטתו, מוחלת היא על התבטאויות חריפות עשרת מונים, כשהן באות מפיהם של עורכי דין בכירים, וחרף תלונותיו הרבות של המערער בעניין אותם עורכי דין, מחליטים הגורמים הרלוונטיים שלא להעמידם לדין משמעתי. אחד מעורכי הדין עליהם התלונן המערער לפני הוועד המחוזי הוא עורך הדין ד"ר חיים משגב, אב בית הדין שנתן את פסק הדין נשוא הערעורים על"ע 738/04 ועל"ע 2025/04 שלפנינו. המערער הביא לפנינו 61 מאמרים מפרי עטו של עורך הדין משגב. העדין ביותר שבהם, טוען המערער, הוא "בוטה ומשתלח שבעתיים" מכל מה שכתב ואמר המערער עצמו בכל חייו. ואולם, ממשיך המערער וטוען, "חבריו של מר משגב ... אלה אשר רודפים עד חרמה את הח"מ [המערער], יחפו עליו עד הסוף, ונשאלת השאלה איזו זכות מוסרית יש להם לרדוף את הח"מ על דברים אשר מתגמדים מול דבריו של משגב".

את ערעורו מסכם המערער בזו הלשון: "לבד מהצורך לחדול מסתימת פיות במסווה של 'סגנון' גם הגיע הזמן לקבוע כי אין לפגוע בפרנסתו של עורך דין על עבירות משמעת שאין בהן שחיתות או פגיעה בטוהר המידות, ובוודאי שאין להתייחס בחומרה ל'דיבורים בלבד'".

41. אשר לבקשת המערער למחיקת הקובלנות ולהגנה מן הצדק, דעתי היא כי יש לדחותה. אף אם נכונים דברי המערער בעניין ההתבטאויות שהוא מייחס לעורכי הדין אותם הוא מזכיר בבקשתו, ואיננו מביעים בעניין זה כל עמדה, אין בכך כדי להפחית מחומרת מעשיו שלו העומדת בפני עצמה, ומצדיקה הרשעה וענישה ממשית. גם כאן,

אם מבקש הוא להביא את הוועד המחוזי לפעול נגד עורכי דין אחרים, עליו לעשות כן בדרכים שנועדו לכך. במקרה דומה, בו עורך דין הלין על התנהלותו של הוועד המחוזי של הלשכה בתל אביב, תוך התבטאות בוטה כלפי הוועד, נפסק כי:

”אם סבור המערער, כי הוועד המחוזי פועל משיקולים זרים, שומה עליו לפנות למוסדות המתאימים באופן ובצורה הולמים ולשטוח טענותיו תוך ביסוס עובדתי ראוי” (על”ע 9/87 לעיל, בע’ 591).

יתרה מזו. בדיון לפנינו טען בא-כוח הוועד המחוזי כי טענת המערער בדבר קיומה של הגנה מן הצדק לזכותו, עולה לראשונה בבית משפט זה. המערער עצמו איננו טוען - בערעוריו או בבקשתו למחיקת הקובלנות - כי העלה את טענת ההגנה מן הצדק במסגרת הדיונים הרבים שניהלו ערכאות המשמעת בענייניו. בחינת החומר הרב שלפנינו אכן מלמדת כי טענה כזו לא הועלתה על ידי המערער בערכאות דלמטה, לא בבתי הדין המשמעתיים המחוזיים ולא בבית הדין הארצי, ולא ניתן להעלותה לראשונה בבית משפט זה. מה גם שבחלק מן המקרים בחר המערער שלא להופיע לפני הערכאות המשמעטיות שדנו בקובלנות ולשטוח טענותיו.

42. ערעורו של המערער בעל”ע 2025/04 אף הוא דינו לדחייה, אך לא מטעמיו של בית הדין הארצי. בטענותיו בזכות ייפוי הכוח שניסח והביטויים בהם עשה שימוש, דנו לעיל לא אחת במסגרת יתר הערעורים שלפנינו, ולא נשוב על הדברים האמורים, שתוצאתם - דחיית טענות המערער נוכח המסקנה כי הוא מפר את חובותיו כלפי בית המשפט, הן בסיוע לעשיית משפט והן במתן יחס של כבוד.

אכן, עונש השעיה של שנתיים בגין התבטאות, גם אם מדובר בהתבטאות חריפה ובוטה כלפי שופט אינו עונש קל. אולם, לאור הרשעותיו הקודמות הרבות של המערער בתחום זה, העובדה שכל העונשים שהוטלו עליו עד כה לא הועילו לשנות מהתנהגותו, והיעדר כל הבעת חרטה מצדו כיום, אני סבור שלא היה מנוס מנקיטת תגובה עונשית חריפה. אשר לעונש שהוטל על המערער בתיק בד”מ 118/02 הנזכר לעיל, כפי שכבר ציינתי, לא הייתי גוזר על המערער עונש השעיה בפועל בשל האישום בגין ייפוי הכוח בלבד. אולם, לאור התבטאויותיו החריפות של המערער כלפי בית המשפט ונימת האיום כלפי השופט שהתלוותה אליהם, אני סבור שגם כאן אין עילה להקל בעונש שנגזר על המערער.

43. מאידך, אני סבור שיש לקבל את ערעורו של הוועד המחוזי. כאן, אינני יכול לקבל אף אחד מהשיקולים שמנה בית הדין הארצי בפסק דינו, כשיקולים המצדיקים הקלה בעונשו של המערער. ודוק: אין מדובר בהקלה של מה בכך. מדובר, למעשה, באיון כמעט מלא של העונשים שהוטלו על המערער בשני פסקי הדין בבית הדין המחוזי. העונש המצטבר שנגזר על המערער באותם פסקי דין עמד כאמור על 44 חודשים, שמתוכם 12 חודשי השעיה הוטלו במסגרת הפעלה של עונש מותנה שהושת על המערער בתיק בד"מ 107/00 שנזכר לעיל. הקביעה שעונש זה ירוצה בחופף לעונש של שלוש שנות השעיה שנגזר על המערער בעל"ע 3954/03, משמעה, למעשה, צמצום עונש ההשעיה בפועל שנגזר על המערער בשני התיקים לשמונה חודשי השעיה בלבד. בנסיבות העניין, אני סבור שתוצאה זו אינה סבירה והיא חורגת מרמת הענישה הראויה באופן אשר מצדיק התערבותו של בית משפט זה. נוכח עברו של המערער בתחום המשמעתי ונחרצות השקפתו בדבר צדקת מעשיו והתנהגותו, נראה כי לחפיפת העונשים גם לא תהא השלכה של ממש על דרך התנהגותו בעתיד.

44. בית הדין הארצי ציין בפסק דינו, מחד, כי "הדברים המופיעים בבקשת הפסילה [בהתייחס להרשעה בעניין ההתבטאויות כלפי השופט מ' חשין] הם קשים, בוטים, גסים, ואפשר בהחלט לומר עליהם כי הם 'קשים לעיכול'" (ההדגשה במקור). חרף דברים אלו, הקל בית הדין הארצי בעונשו של המערער במידה מופלגת, הקלה שהסביר בית הדין הארצי כדלקמן:

"דרך ביניים זו שבחרתי בה נועדה לאזן בין השקפתי האישית בדבר עליונותה של הזכות לחופש הביטוי, כפי שהיא מקובלת בכל חברה דמוקרטית, לבין ההרגשה שעורכי דין צריכים להחמיר עם עצמם, פן יחשוב הציבור שמערכת המשפט היא מערכת שאין ליתן בה אמון. לכן אני מציע לקבוע, שהתבטאויותיו של שמחה ניר בשתי הפרשיות שנדונו בפנינו - כמו האופן שבו נוסח ייפוי הכוח - מצדיקות את קיום ההרשעות נגדו. יחד עם זאת, אני סבור כי האיזון הראוי צריך להיות בשאלת העונש. בעניין זה הייתי הולך בעקבות כב' השופט יעקב טירקל ב'פרשת מרגלית הר שפי' (ראה - ע"פ 3417/99, פ"ד נה(2) 735); קרי: הספיקות באשר להרשעה הוליוכהו לדחיית הערעור עליה, מחד, ולהמלצה בדבר הקלה בעונש, מאידך:

'... עמדתי למעלה על ספיקותיי לגבי הסעיף ועל כך שהיה ראוי, לדעתי, כי יימחה מספר החוקים שלנו, בלי לגרוע מתוקפה של החובה המוסרית שבבסיסו; לשיטתי, יש להביא זאת בחשבון בגזירת העונש ...' (שם, בעמ' 815).

הצעתי להקל בעונשו של שמחה ניר, בשני התיקים, נובעת, אם כך, מן העובדה שדעתי אינה נוחה מן העובדה שכללי האתיקה של לשכת עוה"ד מחמירים מעבר למה שמקובל במסגרת הדין הפלילי (ראה - לעיל, 'פרשת כהנא' ו'פרשת ג'באריץ') (ההדגשות במקור).

45. עמדה זו של בית הדין הארצי אינה מקובלת עליי. לעניין זה כבר נפסק, כפי שצוטט לעיל, כי "לחופש הדיבור אין ולא כלום עם החובה לנהוג באיפוק, להתבטא בצורה מרוסנת ובלשון פרקליטים סבירה. חופש הביטוי אין משמעותו דיבור חופשי מריסון עצמי" (על"ע 9/87 לעיל). אמנם, אין חולק על חשיבותה של הזכות החוקתית לחופש הביטוי, אך "חופש הביטוי אינו בלתי מוגבל. חופש הביטוי יוגבל כל אימת שהוא מתנגש בערכים אחרים שבפניהם עליו לסגת בנסיבות מסוימות - ולענייננו, חוק לשכת עורכי הדין והכללים שנקבעו על פיו" (על"ע 1734/00 הנ"ל, בפסקה 26 לפסק הדין של השופט מ' נאור). ובהמשך: "האיזון בין שני ערכים אלו - חופש הביטוי מחד, והשמירה על כבוד מקצוע עריכת הדין וטוהרו מאידך - נגזר ממידת הקרבה או הריחוק של הדברים שבוטאו למקצוע עריכת הדין (שס, בפסקה 27). "כשעוסקים בתפקודו של עורך דין בזיקה ישירה למקצוע - בבית המשפט, מול חברו למקצוע או בהקשר לנוטלים חלק בהליך שיפוטי, אכן יש הגבלה על התבטאויותיו. הגבלה זו מתחייבת מעיקרון חשוב יותר והוא שמירה על 'רמתו וטהרו של מקצוע עריכת הדין', עליהם אמורה הלשכה לשקוד, כאמור בסעיף 1 לחוק" (שס, בפסקה 29). גם בית הדין הארצי עצמו ציין בפסק דינו, כי "ברור לי כי שאלות של חופש הביטוי אינן עומדות כאן על הפרק. לא מדובר כאן בזכות, שהיא מרכזית בכל חברה דמוקרטית, אלא בדברים שיש בהם משום הוצאת לעז גרידא". נוכח דברים אלו שציין בית הדין הארצי עצמו בפסק הדין, התקשיתי לרדת לסוף דעתו של בית הדין, בתלותו את ההקלה בעונש בצורך לאזן בין הזכות לחופש הביטוי לבין ההרגשה שעורכי הדין צריכים להחמיר עם עצמם. מכל מקום, אינני מקבל עמדה זו.

46. אינני יכול לקבל גם את הנימוק הנוסף של בית הדין, שתלה את ההקלה בעונש בהסתייגותו מעצם קיומה של עבירת משמעת זו עלי ספר החוקים, ובכך שדעתו אינה נוחה מן העובדה שכללי האתיקה של לשכת עורכי הדין מחמירים מעבר למה שמקובל במסגרת הדין הפלילי, ומכך שהערכאות המשמעתיות של לשכת עורכי הדין "מציבות סטנדרטים שאינם קיימים אפילו במסגרות של הדין הפלילי".

"תורת האתיקה היא תורת המוסר או לשון אחר: תורת המידות הטובות. האתיקה אומרת מהם כללי ההתנהגות הראויים לאנשים במעמד מסוים, במקום מסוים

או במקצוע מסוים" (י' זמיר "אתיקה בפוליטיקה" משפטים י"ז (תשמ"ח) 250).
 "תכליתה של כל פעילות בעולם האתיקה של מקצוע מסוים היא להביא לידי כך שכל פעילות בתחומו של מקצוע זה תעמוד בדרישות האידיאל המעשי של המקצוע" (א' כשר "אתיקה, משפט ושיפוט" 99 שמוגר - מאמרים ב' (תשס"ג) 433, 443). זהו גם תפקידם של כללי האתיקה הנוהגים לגבי עורכי הדין. לציבור עורכי הדין מעמד מיוחד, בעיני הציבור ובעיני בית המשפט. עורך הדין, ככזה, מקבל עליו חובות שונות, לרבות חובות באשר להתנהגותו ולהתבטאויותיו. הוא מסמל כלפי ציבור חבריו, כלפי הציבור בכלל וכלפי בית המשפט, את מי שאמון על ידיעת החוק, על שמירת החוק ועל שמירת כבוד מערכת בתי המשפט על שופטיה (על"ע 8838/00 הנ"ל, בע' 172). כללי המשמעת והאתיקה החלים על עורכי הדין הם שנותנים ביטוי למעמד מיוחד זה, לחובות עורכי הדין ולזכויותיהם.

הדעה דלעיל שהביע בית הדין, אשר מסתייגת מכללי האתיקה של לשכת עורכי הדין המחמירים, לגבי חופש ההתבטאות של עורכי דין, מעבר למה שמקובל במסגרת הדין הפלילי, כופרת, למעשה, בעיקר. היא שומטת את הבסיס תחת עצם ההצדקה שבקביעת כללי התנהגות מיוחדים לגבי עורכי דין, ככל שהיא משליכה על דרך ההתבטאות. לפי השקפה זו, כפי שבוטאה בפסק דינו של בית הדין הארצי, עורך הדין אינו אמור לחוב בהתבטאויותיו חובה כלשהי מעבר לחובות המוטלות על כל אדם בדין הפלילי הרגיל; הוא אינו אמור לחוב חובה מיוחדת כלפי כבוד המקצוע, אף לא כלפי חברו למקצוע (סעיף 26 לכללי האתיקה) וגם לא כלפי בית המשפט. עמדה זו מכרסמת במעמדו המיוחד של עורך הדין במנגנון אכיפת החוק והשלטת הצדק, היא מתכחשת לחובות המיוחדות הכרוכות במעמד זה, והיא עלולה, אם תקבל, לנגוס גם בזכויות הכרוכות בו. אינני מקבל השקפה זו.

47. נימוק נוסף שמנה בית הדין הארצי כשיקול להקלה בעונש בדרך של חפיפתו לעונש של שלוש שנות השעיה שנגזר על המערער בתיק על"ע 3954/03 הנ"ל, הוא ש"עונש של השעיה בפועל למשך שלוש שנים הוא עונש חמור במיוחד". לשון אחר, חומרתו היתירה של העונש שנגזר על המערער בתיק על"ע 3954/03, רוככה על-ידי יצירת חפיפה בינו לבין העונש שנגזר על המערער בהליך הנוכחי.

גם נימוק זה להקלה בעונש אינו יכול לעמוד. השיקול הנוגע לחומרת העונש "הנחפף" אינו שיקול המצדיק את חפיפת העונשים תוך עיקור כמעט מלא של הענישה בגין העבירות הנוכחיות. מה גם שמפסק הדין של בית המשפט העליון בתיק על"ע 3954/03 הנ"ל עולה, כי העונש שהוטל על המערער באותה פרשה הולם את חומרת

מעשיו על רקע עברו המכביד בתחום השיפוט המשמעת, מה שאינו עולה בקנה אחד עם השקפת בית הדין הארצי כי מדובר בעונש "חמור במיוחד". על גישה זו כבר נאמר:

"ואומנם, הלכה היא בשיפוט המשמעת כי ריבוי הרשעות יש בו כדי להחמיר, ואף יותר מאשר במשפט פלילי. אמר על כך השופט בייסקי בעל"ע 4/83 פנחס מאירוב נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בתל-אביב, פ"ד לט(1) 75, 82-83:

סבורים אנו כי אין להשלים עם מדיניות כזו, החוזרת על עצמה שוב ושוב על-ידי מותבים שונים של ערכאות השיפוט המשמעת של לשכת עורכי הדין, והמובילה לתוצאה שאין הדעת סובלתה. על-פי מדיניות זו, כפי שעולה מהמובאות לעיל, יוצא, כי ככל שסורה עורך-דין יותר, עד כי קופת שרצים ארוכה מאחוריו והוא צבר כבר תקופות השעיה רבות בלי שלמד לקחו וממשיך בסורו עוד ועוד, לא רק כי אין מוצאות נגדו המסקנות המתבקשות, כי אין הוא ראוי לשמש ככהונת עורך-דין לצמיתות או כי תקופת ההשעיה תגדל באורח משמעותי לאחר כל עבירה נוספת, אלא ההשעיה בגין עבירות בעבר עוד משמשת שיקול לקולא שלא להגדיל משמעותית את ההשעיה" (על"ע 2443/04 הנ"ל, בפסקה 62).

סיכום

48. אני שותף לתחושה שביטא בית הדין המחוזי באומרו: "לא קל לגזור על הנאשם את העונש. מדובר באדם מבוגר, המאמין בצדקת דרכו, פועל בכל נימי נפשו לקידום המטרה לתועלת הציבור ולא לתועלתו האישית ואשר מסונוור כנראה מרצונו להצליח...".

מנגד, העבירות שבביצוען הורשע המערער והרשעותיו הקודמות בתחום השיפוט המשמעת של עורכי הדין, מלמדות כי המערער אימץ לו כדרך קבע, בחייו המקצועיים, נוהג של התבטאויות בוטות כלפי שופטים ועורכי דין, ונקיטת צעדים שונים, בלתי מקובלים, שמטרתם להביא את בית המשפט להגיע לתוצאה שנראית נכונה בעיני המערער. בצעדים אלה, מפריע המערער לבית המשפט לעשות משפט, לעיתים מטעה אותו בידועין, ומבזבז את זמנו כמו גם את זמנו של הצד שכנגד. כל ההליכים הקודמים שננקטו נגד המערער והעונשים שנגזרו עליו לא הועילו במאום כדי להביאו לשנות מהתנהגותו. כפי שכבר אמרנו, גם טענותיו הנוכחיות של המערער מעלות חשש ממשי כי אין הוא מבין את חומרת מעשיו, ועל כן לא ניתן להניח לטובתו ולצפות כי ישנה את דרכיו מעתה ואילך. בעניינו של המערער עצמו נפסק כי:

"המערער נושא אפוא על גבו נטל כבוד, והוא כזה לא רק משום מספרן הגדול של ההרשעות, אלא בעיקר עקב העובדה כי מדובר בהתנהגות עקבית הנמשכת שנים, ללמדך כי הוא לא למד דבר מההליכים אשר היו מנת חלקו, ולא שינן את לקחם. אדרבא, נראה כי גם היום הוא נותר נאמן להשקפתו כי במעשיו לא דבק רבב, ומדובר בביקורת מותרת גם אם היא נאמרת בלשון שאינה ערבה לאוזנו של השומע" (על"ע 3954/03 לעיל, פסקה 8).

שיקול זה של סדרתיות, כפי שנפסק במסגרת דחיית בקשת המערער לדיון נוסף בעניין על"ע 3954/03, "הינו שיקול ענישה לגיטימי, מוכר וחשוב" (דנ"פ 7527/03 עו"ד שמחה ניר נ' הוועד המחוזי, לשכת עורכי הדין, תל אביב (לא פורסם); לחומרה הנודעת לשיטתיות במעשים ראה גם על"ע 2175/90 עו"ד יצחק דוד נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בבאר שבע, פ"ד מה(1) 379, 381-382).

בנסיבות אלה, שקלתי בכובד ראש את טענתו של הוועד המחוזי, כי המערער פשוט אינו מתאים לשמש כעורך דין, כי אין גם סיכוי שיסתגל בעתיד להתנהגות המצופה מעורך דין, וכדי למנוע את הפגיעה המתמשכת שהוא גורם לכבוד המקצוע ולכבוד בית המשפט אין מנוס מהרחקתו מהעיסוק במקצוע עריכת הדין לצמיתות. הגעתי לכלל מסקנה שצעד עונשי כזה יהא מרחיק לכת. מה גם שלאור העובדה כי מדובר באדם מבוגר, העונשים שנגזרו עליו עד כה ימנעו ממנו לעסוק במקצוע עריכת הדין בחלק ניכר מתוחלת עיסוקו המקצועי בעתיד.

מאידך, אני סבור, מהטעמים שפורטו לעיל, כי הוראת בית הדין הארצי בבד"א 23/03, 24/03 ו-103/02, כי עונש ההשעיה שהטיל הוועד המחוזי באותו עניין על המערער ירוצה בחופף לעונש שהוטל עליו בבית משפט זה בעל"ע 3954/03, מקלה עם המערער בצורה מופלגת וחסרת הצדקה המחייבת את התערבותנו. כמו כן אני סבור כי עונש ההשעיה בן ששת החודשים שנגזר על המערער בבד"א 88/01 ו-97/01 (שנדון בעל"ע 9684/03 ועל"ע 9728/03), אף הוא מקל עמו, בעטיים של ריבוי המעשים וחומרם, הרבה למעלה מן הראוי.

אף על פי כן, לאור הכלל כי ערכאת הערעור, גם כאשר היא מתערבת בגזר הדין לחומרה, איננה ממצה את הדין עם הנאשם, אציע להורות כי מחצית מעונש ההשעיה בפועל בן 44 החודשים שהוטל על המערער ונדון בעל"ע 738/04 ועל"ע 2025/04, תרוצה במצטבר, ורק יתרת העונש תרוצה בחופף. אשר לעונש שהוטל על המערער

בכד"א 88/01 ו-97/01 (שנדון בעל"ע 9684/03 ועל"ע 9728/03), אציע להורות, שגם עונש זה, של ששה חודשי השעיה בפועל, ירוצה על-ידי המערער במצטבר. גם כאן אני סבור שהתערבות זו בגזר הדין היא ההתערבות המינימאלית הנדרשת בנסיבות המקרה, ואף אותה ניתן להצדיק רק על רקע הכלל האמור, של אי מיצוי הדין בערעור על חומרת העונש.

49. סוף דבר, אציע לחברותיי לדחות את ערעוריו של המערער בעל"ע 4743/02, 10737/02, 9728/03 ו-2025/04; כן אציע לדחות את ערעור הוועד המחוזי בעל"ע 10484/02. מנגד אציע לקבל את ערעור הוועד המחוזי בעל"ע 738/04, באופן שמחצית מעונש ההשעיה בפועל של 44 חודשים שהוטל על המערער תרוצה במצטבר לעונש שהוטל עליו בעל"ע 3954/03 בבית משפט זה ולכל עונש אחר שהוטל על המערער, כך שהמערער ירצה 22 חודשי השעיה בפועל החל מגמר ריצויים של העונשים האחרים המוטלים עליו; יתרת העונש שהוטל על המערער (22 חודשים) תרוצה בחופף לעונש שהושת על המערער בעל"ע 3954/03, ושאר רכיבי גזר הדין שנדון בעל"ע 738/04 (ועל"ע 2025/04) יעמדו על כנם. כן אציע לקבל את ערעור הוועד המחוזי בעל"ע 9684/03, באופן שהעונש שנגזר על המערער בכד"א 88/01 ו-97/01 (שנדון בעל"ע 9684/03 ועל"ע 9728/03), של ששה חודשי השעיה, ירוצה אף הוא במצטבר לכל עונש אחר שהוטל עליו, כלומר לאחר שהמערער ירצה את עונשי ההשעיה בפועל האחרים שנגזרו עליו, בעוד שאר חלקי גזר הדין יעמדו על כנם.

ש ו פ ט

השופטת א' פרוקצ'יה:

אני מסכימה.

ש ו פ ט

השופטת מ' נאור:

אני מסכימה.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' עדיאל.

ניתן היום, ל' בסיון תשס"ה (7.7.2005).

שופט

שופטת

שופטת